КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вӀашагӀкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГӀалгӀай обкома, Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган

(СВЕТ)
Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ | № 114 (4406). | ШИНАРДИ, 22 сентябрь 1970 шу. | Мах 2 кап.

КПСС XXIV съезда накъадолхаш

Гудермесски локомотивни депо коллективо чӀоагӀа лоархӀаш сийдеш ба тепловозашта ремонт еш бола слесераш Канаев Лема, Комков Иван, Курбанов Надыр, вокхагӀвола мастер Ходов Сергей, кхыбераш. Хьинара къахьегарца даьккхед цар шоай сий. Цар ремонт яь тепловозаш массаза а тешаме хул. КПСС XXIV-ча съезда сийна къахьегама вахте эттача цар хӀара денна нормаш цаӀ-ах кхоачашъю.

СУРТА ТӀА: (аьрдехьара аьттехьа) слесераш Л. Канаев, И. Комков, Н. Курбанов, мастер С. Ходов оатхалашта ремонт мишта яьй хьожаш ба.

Д. Васильева сурт.

РЕСПУБЛИКА ПРОПАГАНДИСТИЙ ШЕВОАЛАГӀЧА СЪЕЗДАГА

КЕРТТЕРДАР — НАХ КХЕТАБАР

Шийна тӀаэлла бехктокхаме партийни гӀулакх В. И. Ленина цӀерагӀча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода централни заводски лабораторе начальника заместителя Татьяна Григорьевна Карпенкас лина кхоачашду. 20 шера партийни дешара пропагандист я из, по шийна беррига ниа дӀалу шийна дешабагӀарашта политически кхетам балара.

1964 — 1965-ча дешара шера ер хьалхе лелайир марксизма-ленинизма лардаш Ӏомаеча семинара. ХӀама ца эшаш цхьа тайпа нах ба цу хана денз ер хьераш. Уж ба лаборантӀаш, керттерча даькъе кхалнах, коммунисташ, парте боаца нах. Цар юкъера, кхоачаш йоацаш юкъера образовани я.

Дукхача шерашка баьча балхо пунга бовзийтаб нах, хӀара сага лег-уйла, еррийолча занятей методика оттае, беседаш еча юкъе хьинаре дикъа лапийта, марксизма-ленинизма лардаш йоалара цар безам тӀабахийта йиш хилийтай.

Шолха дешара шу дар ленински дешара шу. цутухьа Татьяна Григорьевнас Ӏилма коммунизма курс Ӏомаеш ше хьехаш лар айхха дувцар Ленина произведенешца.

ДалугӀарашца событеш, факташ, кхелеш класеех, партийни уйлаш кхетаергйолаш дика чакхйоах занятеш Татьяна Григорьевнас. Занятешка яха цун керттера метод а беседа дутаре. Цо материал дӀайовзийт дешабагӀарашта цар знанешка, вахара опытага хьежий. Цу тайпара, пропагандистаро ца дешар бахтадергал валар яхача педагогически принципах хьех по.

ДалувеӀа дог доагӀаш дийцар по КПСС XXIV-ча съезда, оттадача вай мехка гӀиллош кьахьара хьакъехьарча докъарех.

Дукха теркам тӀабохийт Татьяна Григорьевнас дешабагӀараш шоаш цхьайола практически занятеш яра, моттиерча событей анализ яра, гойтара пособеш кийчдара. Масала, «Ленин сийлахь - Йоккха Октябрьски революци вӀашагӀтехара», иунна хьалхе лелалъри ваь ялача темах занятена кийчлуш дешаяттӀача Бек-Вазаровас лийда кийцар Гроане пролетариата Советий Ӏардал бахьан лоаттабьча къовсамах йола материалех. «Коммунизма материально - технически база хьаяраэ яха тема кийчъеш А. И. Болодкинс пайда ийцар заводи Грозне мехкдаьтта чакхдоахиниеи дотӀалахара историех.

ДешабагӀарашта ше залани дуи, Татьяна Григорьевнас занятеш тӀа дика дэашкаш дийцар баьччах Н. К. Крупская, М. И. Ульяновайна, Бонч - Бруевича, М. Горькена, Ленина хьанча сан ратникашта дагадоагӀарех. Дика пайда эп диаграммически гойтара пособехи. Царех цхьадараш шоаш кийчдеш за цар.

Болхлошта политически кхетам лун дика беха барах Татьяна Григорьевнайна дукхаза а Сийлен грамоташ еннай КПСС райкомо, обкомо. Цун портрет хьалтеха хиннад пропагандистий республикански сийлен Доска тӀа.

ХӀанз хӀоа Карпенкас Ӏамадеш дешабагӀарашка кийчдеш иерар шера, парте хургйолча XXIV-ча съезда кийчлуш ба.

А. ГУМИНЕЦКАЯ,
В. И. Ленина цӀерагӀча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе политкабинете заведующи.

Пятилетка тӀеххьарча шера Грозненски химически комбината № 32—111 йолча цеха химикашта юкъе яьржача социалистически кхьа хьалха латтачарех я аппаратчица комсомолка Купина Елена. Грозненски № 1 йола профессионально - технически училище чаки а яьнна гидротеце цеха из болх беш йола шоркӀ шу дизад. Цу балха йоккха опыт я цун, дика Ӏомаьяй чоалхане технологи, цудухьа массаза а тӀехдика лелаю цо технологически режим. Дукха ха йоацаш балха лакхагӀа разряд язьктай цо. ХӀанз кхаь тайпара болх кхоачашбе йиш йолаш я из цу цеха.

Балха тӀа шийна безагӀа цхьаьнакха хьовзам а цо хулийташ, дикка а тӀехкхоачашъю цо сменни нормаш. Цо болх беча цеха коллективо синтетически спирт арахецера кийс бетта план 18-ча сентябре кхоачашъяьй. Уж толамаш доахача дизза дакъа даьцаш комсомолка ноа. Купинас а.

Ше дика къахьегама толамаш декарех кхоачамбаь Ӏац Елена. Новкъосташта шийна балха опыт дӀалуш дукха къахьег цо. Шийна балха гоазал нов. Купинас Ӏомаяь дукха химикаш ба цеха, уж кӏена балха тӀа хьалха латташ ба.

Аппаратчица Купина Еленас дика дакъе лоац общественни балха тӀа а. Цеха комсомольски организаци бюро член а из. Даим цӀенеи дизаш кхоачашду цо общественни декхараш а.

Иштта хьинара къахьегача комсомолкана цеха болхлошта юкъе хьалхарчарца коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цӀи елар.

СУРТА ТӀА: аппаратчица Е. Купина.

С. Хутеева сурти гоасти.

КЪАХЬЕГАМА СОВГӀАТ

Шера доаккхача мехкдаьтта боарам тхьо мялдлои тоинага кхачийтара къовсам лоаттабеча «Грознефтеразведка» Али - Юртовски кӀоаргӀа бурувдеттача конторе дуккхача бригадаша дика къахьегама толамаш доах укх юбилейни шера. ХӀанзалехьа бурув тохара 11 бетта план кхоачашъяь дукха бригадаш я цига. Царна юкъе хьалха латтачарех цаӀ я бурувдетта мастер Черников Георгий верте лотта бригада. Цхьайтта бетта план кхоачаш я яь, хӀанзалехьа декабрь бетта чутах цо теха бурув 200 метр я. Иштта дика къахьег бурувдетта мастер Анохин Дмитрий Кириллович верте латтача бригадас а. Цо а тӀехкхоачашъяьй бурув тохара 11 бетта план.

З. МАРЧЕНКО,
Али - Юртовски кӀоарга бурувдеттача контора плановни отделе начальник.

«Іаьржа дошув» — дукхагӀа

КПСС XXIV съезда сийна къахьегама вахте латтача «Октябрьнефть» НПУ мехкдаьттахоша дог гӀоздоаха къахьегама толамаш доах пятилетка тӀеххьарча шера. Ийс бетта план хиналл дукха хьалха кхоачаш я яь, хӀана октябрь бетта шоллагӀча декада чотах мехкдаьтта доаккхаш ба уж. Ер шу доладелча дена планах лаьрхӀачул совгӀа даьккха «Іаьржа дошув» 60 эзар тонн я, хӀьата планал совгӀа яьккха газ цаӀ-ах миллион гаргга кубически метр я.

Сентябрь бетта чиаь кӀиран заданин а тӀеххоачашьвай мехкдаьттахоша. Планал совгӀа даьккхад 1300 тонн мехкдаьтта.

ДӀедахача шера укх хана даьккха хинначул икьан ахазен дукхагӀа мехкдаьтта даьккхад укх шера цу юкъа, хӀаьта газ а иззал дукхагӀа яьккхай. Къахьегама овсарле 55 процент лакхъеннай.

Укх шера йоккха мехкдаьтта кӀеж а тохаш болх бе йоленнай № 183 йола керда скважина, хӀаьта капитальни ремонт яь кхаь скважине. Не [illegible] аьрхӀачул дукхагӀа.

Хьадоаккхача мехкдаьттаген гаьтен дӀабоди мах 29 процент лохбаьб. Цулухьа паччахьалкхена планал совгӀа 720 эзар сом пайда бе вӀаштӀехьдаьлар мехкдаьттахой.

Кхомбара тӀехьа а чӀоагӀа къовсам лоаттабу мехкдаьттахой.

М. [illegible]

ПРОПАГАНДИСТИЙ СОБРАНЕРА

Укх деношка Малгобек районерча пропагандистий собрани хилар. «КПСС XXIV-ча съездага кийчдаларца хувалеиа политически дешара керлача шерарча декхарех» аьлча доклад йир парте райкома секретара ноа. В. И. Степнова.

Собране къамалаш дир: «Карабулакский» совхоза партиена секретара М. Картоева, комсомола политически дешара кружока пропагандиста З. Мальсагова, марксизма - ленинизма лардий школа пропагандиста Х. Яндиева, кхыбараша.

Ер политически дешара шу КПСС XXIV-гӀча съездаца дуваденна хилара лоархӀам а беш партийни, комсомольски дешар шерагӀа довржадергдола формаш лехаре а иштта пропагандисташ хоржара а лаьца хӀаташ даьд парте райкомо.

Керлача дешара шера районе болх беш хургья 6 юкхьайтарлполитически дешара школа, марксизма - ленинизма лардий 12 школа, семинарски 20 группа, кулгаллеча кадрашта лаьрхӀа райпартшкола. Иштта комсомола политически дешара системе вӀашагӀъеххай партех лаьца бесседаш яха кружокаш, кхыйола семинарски группаш.

П. ХОРОШИЛОВ.

ЦХЬА СВЕКЛА ЙОА ЦА ЕШ

Укх юбилейни шера дика къахьегаш хьабоагӀа Гудермесски района «Дружба» совхоза дикъагӀча отделенерча Масаева ПаьтӀамата кулгалдеча шекара свекла лелаеча звенощара къахьегамхой. ДикагӀа шу да из бартбола коллектива вӀашагӀхкийтта. Дукха дӀаденнад цар цу юкъа пачхьалкхена шоаш кхеда беркат.

Звенос лелаеш кхоатткъа гектар шекара свекла я. Уж лелаеш дукхагӀа бараш кагирхой а болаш 35 саг ва. Дика къахьег звенощарча къахьегамхоша. Шоай майдан хӀара гектара тӀара 190 центнер свекла яккха елаш бар уж укх шера планегӀа, хӀаьта звено членаша укх юбилейни шера хӀара гектара тӀара 250 центнер свекла яккха социалистически декхар тӀайийнадар. Шоай декхар кхоачашдара хя ца къовсаш хьинаре къахьийгар свекла лелаераша. Хан-хиннахьа агротехнически бокъонехи свекла кийлхйир, овсар дир, лаьтта нимпальккхар, иштта кхыдола белхаш дир. Хьайнала къахьегарах доккха беркат даьлар. Совхоз эгара дикагӀа хьийкъай цар эзеной свекла.

Укх деношка чуйина шоай хьувкъам чувцим ба свекла лелаераш. Укх массеха дийнахь чуйицача свеклага хьежача гуча даьннад ерригача майдан хӀара гектара тӀара 330 центнерел кӀезигагӀа из ерг ца хилар. Дика къахьег звенос из чуцаш. Къаьстта раьза я звеноева Масаева ПаьтӀамат шийна звенощарча Дудаева Бетина, Солтамурадова Марема, Шавхалова Заврана, Тайсумова Рисита, Борщихова Халимата.

Цу отделене Масаева ПаьтӀамата яр йоацаш кхы я свекла лелаерий шин звено я. ХӀара звенос 60 гектар йолча майдан тӀа свекла кхевай. Отделене свекла лелаораша хӀанзалехьа шекар доаккхача заводе 300 тонна совгӀа хьалхарча классагӀа йола свекла дӀачуенай.

КПСС XXIV-ча съезда сийленна накъабахара шоай хайдан тӀара цхьа свекла йоа ца еш, махьхара ца бохийташ лоаццача хана Дальчение дӀаяла лерхӀ отделене свекла лелаераша.

Т. САНТОВ.

РЕСПУБЛИКА КХАЬШКА

БЕХКЕ ВАР МАЛАВ?

Боккха сатем даттар Грозненски района «Советская Россия» яхача [illegible] правлене коа. Цхьаккха саг вацар ӀаргӀагуш со коа дӀачуваьлча, хӀаьта чугӀолла хьалгӀа волавелча хӀара кабинет дӀакъайла яр. Шеквалар со: «Укхазара кхечахьа дӀайихьа йий хьогӀ контора аьлла». Дийнахь 11 сахьт 30 минута яьнна хьа яр из. ШоллагӀа сахьт долалуш цхьа машина ера контора наӀар тӀа. Сихха конторе дӀачу а ваьлла иза хьаравальлар цу машинаца гевар. Из хиннавар кхьолагӀча тракторин кхаш леладерий бригада бригадир С. Исраилов. Дукха лоткъам бар Салмана тхо цуьн бригаде дӀаделхьа баьр.

— ДукхагӀа йола колхоза участкаш хии дехкаш я, цхьабакъда из болх тха вӀаштӀехьбалац, хӀана аьлча сангараш йохка машинаш яц. ХӀьата ерригача колхозе цхьа бульдозер мара яц из болх бе. Цхьаккхьа а бригада стане техника лаьрхӀа яь йоьлла яц, из па хилар бахьана юрта боахама техника догӀа тӀе а даьлан чукх а юьаш латт.

Са бригаде болх бегӀ [illegible] 24 тракторах [illegible], пхьъ бий леттича устаножашта лаьрхӀа я, хӀьата юкъйиса йийтта трактор лертӀа ремонт из кьела каст-каста тех». Из бакъдеш дар хьагуш хинна сурт. Бригадагьна йоацаш латтар, уж къайла ахкал хургйолча йоархӀашта юкъе «ДТ-[illegible]» [illegible] тохара [illegible] трактор. Пайда ца хуш латта дукха ха болч туж дар. Уж дӀа юьа яьнна цхьаккха а лер ца хиларо. Массе метте ядар техника оатхалаш, ремонт яьа йола сенлаш, кхьараш. Гуш дар колхоза керттерча инженера блаттӀача тайпара цу кхоачамбоацараьта теркам тӀа, ца бӧхийталга. Къахьегама аненилалина на хилча, къахьегами овсарде а хургъац пальанлальа а. Из йоаллга гучалалар колхоза керттерча агронома И. Власоиев бахлоккен деш хиннача къамелех.

«Комбайн хӀана латта болх ца беш, тоьа бешй хьоза за хьийна теха 85 сом штраф?! — аьлар Власова шоллагӀча бригада бригадир волча С. Махьмадхаджиевга».

— Са фу бехк ба шоллагӀа дима дий со мастерской заведующега сварка ехаш лела — леткъар 10 шера комбайнералла болх а бь соьх бригадиралла оттаваь Махьмадхаджиев.

Цо аьнар бакъдеш дар мастерске заведующе И. Ананьева шийна тӀера бехк дӀабоаккхаш аьннар.

— Аз фу дергда цунна, — аьлар цо, — керттера инженер Б. Дмитриев шийца сварщик а ийца сох чакхбоалача заводе вахав, хӀьата ноак сварщик А. Ильясов городе вахачара балха хьа ца воагӀаш Ӏийнав.

Цар дийначох хета йиш ядар бехк хьаьаб.

Цхьабакъда силоса хьажӀаш хьоккаш йолча кхаь комбайнах наӀ болх ца беш йола шоллагӀа ги-м яр. ХӀьата болх беш ярш а каст-каста сунцар. Эша оатхалаш яцар.

— Уж каст-каста йохаь бахьан долаш дийнахь 4—5 рейс мара е вӀаштӀехьдалаш са, — дувнар лафет тӀехьайолча трактор тӀа болх беш волча И. Дикаева.

Тамаш яцар иштта болх вӀаштӀехьбаьккхача боахаме ӀалагӀахь силос хилар. Планах лаьрхӀар 5300 тонн йолча Ӏочуелар 800 тонн мара яцар.

— Иштта шун гурахь хул алат дӀадера гӀулакх? — аьнна ца даьча хаттара жоп делар керттерча агронома.

— Ялат дӀаде доладала йиш йоаш дац тхо. Хьайна ма гой хьона тхьхазора хьал. Доакъар Ӏалаш ца дича, алат цу ца нийсахта лаьттош аха вӀаштӀехьа мичад. ТӀаккха уж чунийца ца даьлча техника а мукъалац. ДӀахо дьлар ро: «Цхьаь сенлиа ремонт яь кийчъяь а хи алат дӀаде айсо фу дергда хац сона. Керттера механик вац колхоза, хӀьата болча механикаша а лертӀа вӀаштӀехьбаьккхаба къахьегам. Цухуьа массадар де са вӀаштӀехьдалац»

— Парторг хулий шо додча? — аьнна, аз хьаттача —

— Тхона воаза ца аьлар — цхьоалагӀча бригаде делкъийна хӀаьа хуаш бьгӀача болхлошта.

Цу кхоачамбоацарий фу уйла ю колхоза председатель волча Ш. Абдулсаламова, кхыча специалисташа ха безам боаш конторе юха кхьачар со. Делкъийна 4 сахьат 20 минута яьннар. Со чуваьлча къахатаъш вӀатӀадестташ воалаш алха цхьа бухгалтер мара вацар цига.

Обедах баха хьабахханза ба уж, хӀана, хьакхача мет хьона, — аьлар цо аз хаттар а далехьа.

С. ДЖАМБУЛАТОВ.

Вай мехка гӀолла

ЦХЬАЙ ДЕЗАЛА ДИПЛОМАШ

ХӀама ца эшаш ерригача мордовски юрто накъаьвьккар Учайкин Илья Пензе, институте волаш, Инженера диплом а долаш Саранске «Электровыпрямитель» яхача заводе вахар из. Шийна болх Ильяс дӀаболабир цехе мугӀарера технолог а волаш, хӀаьта хӀанз йоккхача конструкторски бюрова кулгалдеш ва из. Керда полупроводникови прибораш хьаеча юкъе дакъа лоацаш хиларах Ленински преми еннай цунна.

Цу заводе сборщица йолаш болх бе йолаелар йоккхагӀйола йиша Вера, хӀаьта йилача Мордовски университета сайригнарча отделене деша а яхар из. Цул тӀехьагӀа кьона инженер электрик ССР Союзо машиннаькъий Министерсва инспекторалла хьожаю.

Иштта бола иикъ баьб дӀамагӀа йолча йиша Елизавета я, лаборатори болх беш хилар мара башхало йоацаш, хӀаьта деша яьгӀай химически факультете. Университет чакхъьяьккхача юкъсерча школе хими хьеха йолаелар из.

Ильяй воше — Иван шийна хана Пензенски юртбоахама институте деша ваьгӀав. Дукха ха яьккхар цо юрта агроном волаш болх беш. ХӀанз совхозий Мордовски треста директора заместитель ва. Цун сесаг Галина — юртбоахама Ӏилмай кандидат — университете хьехаш я.

Мордове специалистех шо Ӏалашъярал совгӀа кхыча республикашта, крайшта, областашта новкъостал а ду. 17 эзар студент деша вагӀача Мордовски университета итт факультето кийчбу гӀишлошъераш, агрономаш, доктораш, инженераш, котт. литература, истори хьеха преподавателаш. Дуккхьал укх шера дипломашта лацита кьй 1624 саго, республика педагогически институте — 516 саго. Техникумашен специальни училищашен арайийнав 3880 саг.

ХӀанз Мордове халкъа боахаме болх беш лакхехьара йиллерга образовани йола 50 эзар специалист ва.

Георгий ЗАХАРОВ,
АПН корреспондент.

Енисея деррига рузкъаш кара а дерзаль, коммунизмана гӀуланх де оттадара геттара дукха электроэнерги эш. Из лургья Саяно-Шушенска хьалъеш латтача Красноярскенна химически гиганташа.

Енисей бассейн вай мехка эттаре йоккхагӀйола промышленни районех а хинна дӀаоттаргйола ха гаьна яц.

Енисей — къахьегача хино, электрически хино тӀа-тӀа доккхагӀа новкъостал дергда СибарегӀен рузкъаш карадерзадара.

СУРТАШ ТӀА: 1. Красноярски ГЭС. Ииз болчен шийна оанела йолчен Енисейта Ӏалаьмате бокъ кхаь энергетически низ ба. Енисей тӀа хьалъе йиш цургья еррига мощность 40 миллион киловатт совгӀа низ беза гидроэлектростанци. Царех цхьанне — Красноярски ГЭС — хӀанзалехьа а СибарегӀен индустрена промышлени ток лу.

2. Духха за йоацаш зьора моттиг яр ер: чаккхоалалургйолча тайга, хин ватта берда йисте гӀолла хахланза долла доамаш, тайге ӀаӀ даикка сайкача наха еча буна тара йола массеха цӀаг. ХӀанз цу моттиге хьалхиний Красноярски ГЭС хьалъерий город — Дивногорск.

В. ХУХЛАЕВЕИ, Э. БРЮХАНЕНКОИ сурташ.

ТАСС фотохроника.

ЗИЗАШ ДУКХАГӀА ДАХИЙТ

«Флора» яхача бытовой химе эстонски производственна объединене хьа я яь арахийнай зизаш дукхагӀа дахийташ йола реактив. Лабораторни опыташа хьахьекхар цун йоккха эффективность хилар: хьадаьхача, доккъа па душ шийна ди мара ца дояккхача зизаца хоза а долаш шийна кӀира доакх. Препарат мишта хьажа араьккха парти йоккха йолаяй.

Вольдемар ТОМБУ,
АПН корреспондент.

КЪОНАЧА КОММУНИСТИЙ — ЙОАКХО

КПСС XXIII-ча съездо къаьста терком тIаьхьийтаб парте кьа эна нах къоастабара, къонача коммунисташта кхетам балара. Съезда решенеш тIа йоахо ю партийни мугIараш цIена хилийтара, парте ваьнача хьалхарча дийнахь денз сата коммуниста цIе майоагтIара а цIена а лелаяра. Парте мугIараш цIена хилийтара, коммунисташта кхетам балара эггара хьалха йоахо е ваьр кхьанцара партийни организацеш я.

Укх тIеххьарча хана КПСС Ленински райкома юкхьанцарча организацеша дукхагIа терко ю парте хьаяцача чахья. Уставо дIадехараш коммунисташа кхоачашдаре. Уж лешаш хал - ханнахьа дуйн дукхагIйолча юкхьанцарча парторганизацей собранешка, КПСС райкома бюро.

Парте лоархIами авторитети лакха хиларо советски наьха беркам тIабохийт шоай вахар цунца дувза, цун мугIарашка хила. Къаьстта белгалдаьннад хIанз КПСС XXIV-гIа съезд хулаш хиларца дувзаденна дукха къахьегамхой, эггара хьалха дикагIбола болхлой парте бала тIертташ хилар.

«ЧIоагIа дех аз юбилейни шера — В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна сий долча ленински Коммунистически парте со дIаэца. — яхаш язду «Красный молот» савода электромонтера Виктор Полякова.

Сийлахь - вокхача Ленина гIулакх бахьан, коммунизм хьалъяра тIехьа къовсам лоаттаберий хьалхарча мугIаре хила безам ба са».

«Грознефтеразведка» треста вышкомонтажни контора плотника Владимир Кузнецова шийи заявлене тIа язду: «Аз дех юкхьанцарча парторганизацега се КПСС XXIV-гIа съезда сийна парте члений кандидаталла дIаэцар, — яхаш. — Коммунизм хьальерий хьалхарча мугIарашка хила В. И. Ленина идеяш хьехами мебоагтIара кхоачашберашка хила безам ба са».

Укх тIеххьарча шерашка дика дукхагIа хиниаб парте, комсомоле хьанийна мугIарера болхлой. 1967 шера парте члений кандидаталла хьанийнар 370 саг, царех 258 болхло е беррига хьанийначи нтхах 69,7 процент, хIаьта 1969 шера хьанийна болхлой 71,5 процент хилар.

1970 шера 8 бетта КПСС члений кандидаталла хьанийнар 141 саг, царех 103 болхло, е 73 процент. ХIаьта болхлошта юкъе керттерча профессей нах дукхагIа ба.

КПСС члений кандидаталла хьанийна нах ба слесараш, шоферош, электромонтераш, кхы цу тайпара професси йола нах.

ГIулакхерча нахах укх шера хьанийцача 38 сагах инженерно-технически болхлоша 61 процент лоац.

Парте хьанийцача нахах 70 саг ьггерхой ба, вешта аьлча 52 процент. 1969 шера парте хьанийцача нахах 35 процент мара бацар кагирхой. Укх шера комсомольцех парте члений кандидаталла хьанийнаб 54 саг, цунах хул 38,3 процент.

КПСС члений кандидатех къонача коммунистех дукха а дукхагIбараш производстве хьалха латтал, партийни общественни балха юкъе дика дакъа лоацаш ба. Уж тайп-тайпарча формегIа политически дешар дешаш ба.

Вай сийлахь - доккха гIулакх кхоачашдара цIенхашгIа болх бе кийча болча нахах хьалъюэ парти. Заявленешца цхьаьна парте болхараша кхуэь шоаш КПСС XXIV-ча съезда сийна тIанйца къахьегама деххараш а.

КПСС райкома бюрос хаваханнахьа лакхугI къонача коммунисташца беча балха дешашка. Масса а, цкъта дийцар «КПСС мугIараш лакхдалархи бувзача управлене АТХ-ен № 1436 автоколоннен къонача коммунисташта кхетам балараха» доал дош. Укх шера 28 июне КПСС райкома бюро ладийгIар швейни производственни объединене парторганизацешна къонача коммунисташца беча балда отчетага.

Укх шера июле — августе КПСС райкома бюро ладийгIар ма. Третьяковен Каминевен шоаш Уставо дIадехараш кхоачашдарах йолча отчеташка.

КПСС райкома секретараша, отделий заведующеша, инструктораша райкомен юкхьанцарча парторганизацешкен беседаш ю КПСС члений кандидатанца, парте бовлара уж мишта кийчлу хьож.

Къонача коммунисташца беча балхаьн парте мугIараш лакхдаларахи дола дош шоаза дийцар укх шера парторганизацей секретарий семинарашка.

КПСС райкома бюрос чIоагIйир къонача коммунисташца беча балхе илан.

Бакъда уж толамаш дикадала а КПСС мугIараш лакхзарен къонача коммунисташта кхетам баларен дакъе кхоачамбоацараш да Ленински районни организацие.

Цхьайолча юкхьанцарча парторганизацешка, масала, швейни производственни объединене, «Грознефтеразведка» треста, скори медицински помоща станце, № 1436 йолча автоколонна, № 3 йолча пассажирски автотранспортна предприяте юкхьанцарча парторганизацешка ледара бу кандидаташара кхетама болх, шоай ханнахьа хьакхац цар кандидатски стаж чаккхьенкхара дешашка.

Парторганизацеш, КПСС Ленински райкома бюро вIекхаштта-гIа хьеж керда членаш хьаэцара дешага, цар политически, моральни гIулакхаш тохк. Парте нах хьаэцара болх тоабаьб швейно - производственни объединене, «Красный молот» завода, сонийн баьцаллавийн совхоза парторганизацеша, кхычар.

Гаражни оборудоване заводе парте боахача болхлошта - активисташта гIадехи тайп-тайпара гIулакхаш, йоахо ю уж кдейно чIоагIбалара. Укхаза парте члений кандидаталла хьанйбеча нахах 96 процент болхлой ба, керттерча профессей болхлой а болаш.

Цхьабакъда тха районе я хьалха латтача болхлоех ледара хьалъюза парторганизацеш а. Царех я № 101 йолча дIа-юха лелача механизированни колонна, индивидуальни баркъаш деча фабрика, маькха комбинате, шурий комбината, даьтта комбината парторганизацеш, кхыраш.

Ленински района юкхьанцарча парторганизацешта хьалхаенна оттадаь дехкар да парте Уставо дIа ма деххара парте мугIараш хьалдизара эггара дикагIа бола, кхетам бола, коммунизм хьалъеча хьинаре дакъа лоацаш бола къахьегамхой хархар.

Парте нах хьаэцаш е къонача коммунисташта кхетам луш а бена балхо новкъостал де деза партоорганизацей декал лехкара, цар дукхача малацара бувзамаш чIоагIбаре, ахе шера илаш, КПСС XXIV-ча съезда сийна тIаэйца декхараш кхоачашдара.

Е. ЧЕРНЫЙ,
КПСС Ленински районна организацешта - партийни балха отдела заведующи.

Газеташкен журналашкен язалуга толамца чакхдоаккхаш латт № 13 йолча лоаман-кхалнавха школа-интернате. Шишшек - кхоккхеи газети журнали яздаьд дукхагIбараш.

Сурт тIаг (аьттехьера эврдехьа) нах газеташтен журналашкен язбеш я Е. Е. Минкисная, кхы лушбараш Р. А. Белкин, Н. Д. Кудрицован.

Д. Васильева сурт.

Оаха яздаьчун лерагIа

Ачхой-Мартана нерта боахам управлене хоам бу: 22 августе «Сердало» газета тIа ноагахкарча «Цхьа тьамаа йоаш йоаш иц» яхача корреспонденце тIа дувцаш хинна махочахьнаарни «Лермонтовский» совхоза найсденнад. Совхоз Iаламаьра дукхагIа терком тIаьбахийта белгалдаьннехой савхоза дирекцеда. ХIаьта производственни гIалатеш дувлийтараш совхоза керттерча агронома Х. Хамзаевни керттерча зоотехника Эльмурзаевни шоан кхаь дакьах цхьа даьгь Iадаьнхад баланслом ниско.

* * *

Грозненски нертбоахам управлене хоам бу 13 августа «Сердало» газета колатохача «Доагьар да хиача» яхача корреспонденце тIа белгалдаьха гIалаташ «Первое Мая» яхача совхозе найсденна хиларех. Корреспонденце тIа белгалдаьха гIалатеш ноагазе хьайбаш лелаярий совещане дийцад. Хьайбаш кхабара болх керттIа ца лелабарах колхозе нугалкой баланленхана эфб. ХIара колхозе правлене дешхаш дикагIа кхабара тIаьхьенца лоаттабу. Бригадашка деигьар оIажкахьара графи оттадай. Дешьар деттача механизмаех аьлча занятий хиннай. Коначи гIалаташ делагьар дукхагIа тоом аьрхIад хьайбашта. ХIаьта йоачашен хиларед кьагIьль шура кIанз лакхлуш латт.

ЛАКХЛУ КЪАХЬЕГАМА ТОЛАМАШ

КПСС XXIV-ча [illegible] сийлен-ца пакъьадара шерра социалистически яхь йоаржаьй «Малгобекнефть» НПУ мехкдаьтта промыслай коллективаш. Цу яхье укх шера цахадаш хьалха латташ хьайоагIа тха шоллагIча промысла коллектив.

Барттайна къахьегача промысла мехкдаьттахошта дог раьза хийна хийлаьнна А. Шерипова кIоргагIча нефтемаслозавода технологий инициатива. Керда социалистически декхараш тIанйцад оаха. Мехкдаьттех газаш яккхара патилетка тIеххьарча шера план 25-ча декабре, хIаьта 1971 шера хьалхарча [illegible] 26 [illegible] кхоачашье лерхI мехкдаьттахоша. Ер шу чакхдалалехьа тха промысла коллектива планагIа лаьрхIачул совгIа доакхарда воххI эзар тонн «Iаьржа дошув», 800 эзар кубически метр газ. Хьалоаккхача мехкдаьттагеи газагеи дIабода нах 0,5 процент лох а беш, пачхахьалкхенна кхоаерга 24 эзар сом.

ДIабахача бархI бетта дахача къахьегама толамаша къьта хьахьех хьалхашка латта декхараш цанал хьалха кхоачашдергхилар. ХIаналехьа планал совгIа дахиха мехкдаьтта 5200 тонн я. Из хул бархI бетта планах лаьрхIа хиначул дукха дукхагIа.

«Производства резервех пайда эцарга тоадеш хадаьь боадане экономе режим чIоагIьарен» хьакъехьара КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо дийначул тIехьагIа тIатIертта къовсам лоаттабу мехкдаьттахоша чурча резервех бизза пайда эцара, хьадоаккха мехкдаьтта дукхагIа хилийтара, цунга дIабода нах лохбара. Укх тIеххьарча хана дукхагIа терко е ньйнай промысле геолого-технически мероприятешта. Цунга хьежжа дукхагIа хул болх беча скважинашкара хьадоаккха мехкдаьтта. Обводнени хулаш йолча дукха мехкдаьтта луча скважинашта цахадаш тIахьожам лоаттабу. Мехкдаьтта тIоадашхара хьацха хий кIезигдара кислотни обработка яь скважинашта. Масала № 832 скважино луш хиннар дукхагIча даькъе хий дар, цудухьа, привабойни зонана кердача технологех обработка йир. Из бахьан долаш лаьрхIачул совгIа скважино денна мехкдаьтта 35 эзар тонн хилар. № 826 йола скважина еха болх ца беш сецар. Цул тIехьагIа промысла инженерно - технически белхлошна кхолламени балхаш чакхдаьха лаьрхIар, зIамагIа диаметр йола колонна, Iочухийтар. ХIанз скважино дийнахьи буси луш доза мехкдаьтта 120 тонн я. Лоацца аьлча укх шера промысле чакхъяьхай 18 геолого-технически мероприятеш. Цар торо хилийтай яхы тIа а 48 эзар тонн мехкдаьтта даккха. Цул совгIа дукха балхаш даьд промысле кIоарга - насосни скважинех дукхагIа пайда эцара а.

Мехкдаьттахоша чакхъяьхача тайп-тайпарча мероприятеша вIаштIехьдалийтар хьалха байх ба беш даьтта массехк скважина болх бе йолалийта. Царех я №№ 81, 95, 68 йола скважинаш ХIанз цар дукха мехкдаьтта ду. Ер шу чакхдалалехьа яхы а лийтта геолого - технически мероприятеш чакхйоаккхаргья промысле. Цар баккха пайда бергба пачхахьалкхенна.

Уж а яхы а мероприятеш чакхйоахача дукха дакъа лацаш промысла рационализатораша. ДIабахача 8 бетта цар кийча а дь производствана юкъейихьай 20 рационализаторски предложени. Цар пачхахьалкхенна баь пайда 14 эзар сом да. Лоацца аьлча хьукха кхоьй турбаш, задвижкаш, кхыйола тайп-тайпара материал. Уж материалаш кхоара чотах хьалхе вIаштIехьдаьлар керда групповой установка. Цул совгIа шоашкара турбаш дIа а йохийтаи ремонт йир цар 1,2 км дIеяхал йолча мехкдаьтта линена.

Хьадоаккха мехкдаьттех газаш дукхагIа хиларах кхачам баь Iеш, бац тха промысла мехкдаьттахой. Цар тIагIертта къовсам лоаттабу хьадоаккхача мехкдаьттагеи газагеи дIабода нах лохбара. Цох доккха бергат даьннад. Мехкдаьттага дIабода нах планах лаьрхIачул ши процент совгIа лохбаьб. Из бахьан долаш пачхахьалкхенна кхоаль ахча 28 эзар сом да.

Къаьстта дика къахьегарца промысле белгалъяьнна я мехкдаьтта доаха мастераш Д. Бычкова, И. Сычев, Н. Шмилев керте латта бригадаш. Мехкдаьтта даккхара режим массала я нийса лелаю цар. Цар доал деш йола цхьаккха а скважина ца мехкдаьтта ца луш. ХIара скважинана 70 дийнахьа буси ремонт е езача 75 дийнахьи буси ремонт ца еш болх бийт цар. Къахьегама толамаш дика хиларца шоай новкъосташта хьоалам тел «За доблестный труд» яха ленински юбилейни медалаш еннача мехкдаьттахошта а. Царна юкъе ба операторан Сумко Иван, Эсурханов Таркхан, Балаев Хьусен, Байгиреев Саид, замерщица Бутова Екатерина, кхы дукха бараш а.

Б. ПАНФИЛОВ,
«Малгобекнефть» НПУ шоллагIча промысла заведующи.

ТОАЕ ЛЕКЦИОННИ ПРОПАГАНДА

Шелковской района «Знание» яхача общества организаце ангIадара пленум хилар. Парте XXIV съездага кийчлуча юртарча лекторий декхарех лаьца дийцар пленуме хиннараша.

Районни организаце председателя В. Д. Аралина шийи доклада тIа белгалдаьккхар «Знание» общества чуйоагIача юкхьанцарча организацеша XXIII съезд хилачи денз дика опыт гулъяр.

Организацеша, керда лекционни пропагандай формаш Iоавьй. Дийнаш болх беш йола лектори, шIатIара лектори, культура учрежденешка хулаш йола тематически а дешара а конференцеш.

ХIара шера дукхагIа хулаш латт районе еша лекцеш. Лакхлу цар теоретически чулоацам. Шерра чулоацам болаш хул тематика а. Из хьакхинад лекционни пропаганде еча лерттIа къахIегаш юрта интеллигенци, парте ветеранаш, юрта боалама производства хьалхале лелараш, кхыбараш хиларах.

Пленуме белгалдаьккхар В. И. Ленин ваь 100 шу дизара цIей дездеш района юкхьанцарча организацеша лекционни пропаганда болх тоабар. Бахача наха дукхагIа дийцар коммунистически партех лаьца лекцеш В. И. Ленина вахарен революционни балхаши дувцаш.

Дика болх баьб яхаш дийцар пленуме Дубовскера, Каргалинскера, Червленнера, Староглацковскера юкхьанцара организацеш. Цу юкхьанцарча организацеша партийни, комсомольски организацешца, культура учрежденешца, айхха бувзам а лоаттабеш дукха хIамаш лаьд кердача лекционни пропаганда формаш балха юкъейихьара. Уж формаш юкъе хьош деша багIарий профессиональни ханеи белгалоний терком бора.

ЧIоагIа пайдане бола дIабихьар «Знание» общества чуйоагIача Каргалински юкхьанцарча организаце.

Пленуме къамаьл дир Каргалинскерча юкхьанцарча организаце председателя хьехархочо Н. М. Струева. Цо дийцар парте XXIV съезда кийчдаларца бувзабенна лекторски болх хIанзле а дIаболабенна хилар. Ешача лекцей тематика кийча я. Цу тематика - керттерча моттиге белгалдаьккхад КПСС кулгалдарен нийса никъ хьехарен иза хилар, парте XXIII съезд хиначул тIехьагIа вай мехка хинна доккхий хувцамаш. Цу темаех лаьца лекцеш еш лектора П. Т. Голышева, А. М. Фирсова, А. В. Билетова, Б. И. Михальченко, кхыбараша. «Знание» общества Дубовски яхача юртарча юкхьанцарча организаце председателя хьехархочо Д. Т. Ерошенко белгалдаьккхар укх юбилейни шера юрта лекциеш ешара шоаш Iоаль опыт.

Цу колхоза керткойо вIаштIехьаьккхай парте XXIV съезда кийчбалара лекцей тематика.

Староглацковски юкхьанцарча организацено а хьалхе кийчъяьча тематикаш ешаш я партийни съезда пакъьабехарах йола лекцеш.

Юрта къахьегамхошта дийша лекцеш яр. «Нохч-ГIалгIайчене боахами культурни дегIайоалар яхах йола ленински программа кхоачашхилар». «Ленински кооперативни план кхоачаншъеш» хилар «СССР кьамий машар — социализма йоккха котало», кхыдараш дувцаш.

А. С. Веркина дийцар ше председатель йолча Червленнерча юкхьанцарча организацерча лектораша беш болча агитационни балхах лаьца. Фермашкара, бригадашкара, прекопатей лакхашкарча болхлоша чIоагIа безаме тIакийбу лектораш.

Пленуме къамаьл даьраша белгалдаьккхар лекционни пропаганда болх кхы а тоабе безам хилар. Лекцеш ешаш партийни съезда кийчабаларах лаьца дешаш къаьстта керттагIа дала деза. Хоадам боллаш хила деза юкхьанцарча организацешта дьалхашка уттаду декхараш. Массала болх беш йола лектора вIаштагIьалдай парте съезда сийна. Цу тайпарча лекторей тематика хIоналехьа массайолча юкхьанцарча организацешка дIакхаьчай.

Района лектораша дош денна парте XXIV-ча съезда сийна шоай болх хIахо вIенхаштта тоабе.

Е. ФАРНИЕВА,
КПСС Шелковской района секретарь.

ТЕШАМЕ ГIА БОАХ

КПСС XXIV-ча съезда сийленца пакъьабахара социалистически яхье баьнаб Карабулакски кIоаргга буруа леттача контора бурувлеттараш. Цу яхье хьалха латтачарех я бурувлетта мастер Касьянов Борис керте латта бригада. ХIаналелья шера план кхоачаш а я тIахоагIаца шера чотах буруа тохаш я из. Цул дукха тIехьайнсаш буруа летта мастер Хохоев Сослан керте латта бригада а. Цхьайтта бетта план тIехкхоачашъяьй цо. Тешаме ала мегаргда шера план укх гаргарча хана цо кхоачашъергья аьнна. Укх сентябрь бетта цо тоха деза буруа 200 метр я. Буруа тохача чIоагIа хала хьалаш нийслойя а, уж айна а деш буруа тохаш я бригада.

Тха конторе эггара кIоаргагIа буруа тоха делачарех я мастера мов. Хохоева бригадас буруа тохаш йола скважина. Конторерча бригадашта юкъе эггара йоккхагIа план а я цу бригада пятилетка тIеххьарча шера. Тохаш доза буруа сихха кIоарглуш даккха къахьегама толамаш дакха вIашIехьдоал цун шийи бехкагIа балха тIа цхьаккха хьовлам а ца хулийташ буруа тохар бахьан долаш. Укх шера буруа теха а яьккха мехкдаьтта доахарашка вIаьеннай мастера С. А. Хохоева кулгалдеча бригадас № 68 йола скважина. ХIанз ю буруа тохаш йола № 78 йола скважина я. ХьалхагIа буруа техача скважина кIоаргал 2200 метр мара яцар, цун конструкци чоалхане а яцар. Цудухьа, лакха сухал йолаш буруа а тохаш дукха пачхахьалкхенна средствеш кхейир бригадас. Йоккха мехкдаьтта кIеж а тохийтаж эксплуатационникашка дIаелар бурувлеттараша № 68 йола скважина.

ШоллагIча № 78 йолча скважина буруа тоха йоладар бригада укх шера 4-ча августе. Проектах цу скважина тоха деза буруа 3800 метр я. Хьалха буруа техача скважинерчул чоалханегIа дар укхаза чакхдаха деза буруа тохара балхаш. Цхьабакъда, дукхала нийслу хаваиаш еше Iехьала нийсача бригадас толамца вIаьхьу цига буруа тохара балхаш. Август бетта эггара дукхагIа буруа техачарех я цов. Хохоева бригада. Дукхьал цу аьдан бетта 1833 метр буруа техар цо, хIаьта Ерргсоюзни мехкдаьтта денга кхачалехьа тохаш доза буруа 1900 метр кIоаргдар.

Укхаза белгалдаккха делаш да скважина конструкци йоккхен чоалхане хилар. ХIаний из чоалхане? Уж чоалхане хургйолаш гIулакх да йиш еций? — аьнна уйла е баьлар бурувлеттараш. Булгалхенца дага а баьнна шоаш лерхIар чакхдаккха лаьрхIар цар. Цудухьа тIерча мелашка ехачелла колонна Iочу ца йохийташ буруа тоха лаьрхIар бригадас. Проектах 650 метр кIоарга Iочухийта езаш яр кондуктор. Из Iочу ца йохийташ буруа тохар бахьан долаш 23 эзар сом пайда бир бурувлеттараша. Дукхача хана денз йоккха опыт йолча мастера С. А. Хохоева хьалхара дош хIама дацар из. Уж сийна дикадараш дукхазза а керагIанйинах цунна. Масала тохаш доза буруа кондуктор Iочухийта езача кIоаргаленашка кхачачаца, аьлча массехк бIаь метр, турбобурашца тох тха конторе. ХIаьта С. Хохоева керте латтача бригадас 1344 метр буруа техар турбобурашца. Из боккха толам ба. Иштта кIоарга буруа техача хана цкъа шийи бехках хьовзам хилийтацар бригадас балха тIа. Цул тIехьагIа роторни способаца буруа тоха йоладелар бригада. Иштта толамаш дакха вIаштIехьдоал мастер Хохоев бурувлеттарашна дага а вуллаш дукхача шерашка ше Iомабьча опытах цо бизза пайда эцар бахьан долаш.

Цхьа дезал санна барттайна къахьегаш я бригада. Дукхача хана денз балха моттиг цо хувцаш цига болх беш ба дукхагIйола бурувлеттараш. Цудухьа массала а ритмично дIабода цар болх. Бурувлеттарашта шоашта хьалхашка латта декхараш дика довзаш хиларах, уж бе хиларах цхьа моттиг нийсъеннаш цар бохкагIа балха тIа хьовзам хинна. Цу дакъе йоккха заслуга я мастера С. А. Хохоева. Цунна кердаоагIа бригадерча хIара баьлловчун дега «дIеагIа», нагахь моттиг хилаш бригадера болхлое балха тIехьавьнна е цо технологически режим толхаьь.

Иштта дика къахьегача бригадере хьинар хьо ца дени бола беш ба бурувлеттараш. В. Шабарин, И. Батишин, А. Шилов бурувлеттарий гIоначо И. Давлетшин, У. Заатиев, Ю. Панько, И. Дурманов, кхы дукхабараш а.

Бригадерча бурувлеттараша массала а нийса кхоачашду геолого - технически нарядо дIадехарам, шойла пахадаш новкъостал ду. Дукхача шерашка Iоаль опыт дог раьза лелаш дIалоьха ду. Нагахь санна бригаде къахьегама е производственни дисциплина телхаеш саг хуле цунтара доагIар дьалех. Дукха ха йоаллаш бурувлеттачун гIонча Х. Вагаева бехках технологически режим толхаьь моттиг нийсъелар. Бригада юкъарча собране из дем дийна а дийна баьрча бетта кIежитагIа алапе эцаргдолча балха хьежавар цо. ШоллагIча разрядах болх бир цо цу бетта. Уж санна дола гIулакхаш нийсдаланйтача доаргелонилта дIахайтар кхычарна а. ХIанз вов. Вагаев цхьаккха замечани йоацаш болх беш ва.

Лаьттан чекари техкавана лакха лоаттаду шоай бригада сий. ХIара бетта нтгаш ю цар балха балха. Цига луш карагIдьнирашн пайда эцаза йола резервашш. Iона замалахь буруа тоха хала дола кхетаду бригадерча бурувлеттараша. Цудухьа хIанзе а деча шоаш буруа тоха скважина Iона замалахь болх бара кийтъеш ба уж. Бригада социалистически декхараш тIанйцад пятилетка тIеххьарча шера план 7-ча ноябре кхоачашъе аьнна. Цох уж дог тийша ба.

КПСС XXIV съезда къахьегама совгIат кийчдара кхе шера эзар ханаь дукха хьалха кхоачашъе лерхI цар. ХIаьта КПСС XXIV съезд хьеллача денга кхачалехьа хIана шоаш буруа тохача скважината йоккха мехкдаьтта кIеж тохийта лерхI. Бурувлеттарашта эша маркхал къаьстта дика хулийт заборанткаша Е. Смольниковас, В. Слипченкос, Д. Истоминас, кхычар. Цар еш йола анализаш массаза а дика чул.

Иштта къахьегача бригадас тоха буруа сихха кIоарглу. Шоашта хьалхашка латта декхараш цхьа кхоачашдергхиларах дог тийша ба бригадера бурувлеттараш.

А. БАКАЛОВ.

Узень - Гурьев — Куйбышев яха уникальни нефтепровода болх бе йолалийтаро йиш хулийт марафин дукха доалла мехкдаьтта моаттьа дIоах а деш гаьнна дIадахийта. ХIанз балхаш ду Гурьев — Куйбышев яхача участке. Сихьа хьалъех латт мехкдаьтта дIоахдергдола пишкаш, вIашагIьехкаш я шза бола резервуараш.

«Нефтепроводстрой» яхача Уфимски треста Виктор Киселев керте латтача гIишлошъерий бригада рапорт делар Гурьевски мехкдаьтта дIадохийтача майдане хьалхара резервуар вIашагIьелла хиларах.

Нефтепровод болх бе йолалийтача Маңгышлака «Iаьржа дошув» «Дружба» яхача нефтепровода чу кхоачаргда.

СУРТА ТIА: аргIанара резервуар оттаеш латт.

Г. КОШКИНЦЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ЛОАМАН ДАЬГIЕНАШ ЕЗАЕННА

Хоаш ба «Ингушский» совхоза хьайбаш лелалераш лоаман даьгIенаш кIезига мах боле дулх даккхара йоккха торо луш йолга. Царех цаI ва хьайбаш лелаер Тангиев Махьмад. Йоккха балха опыт йолча цунна дика довза лоаман даьгIенех дукхагIа пайда баккхара наькъаш.

Школа чаккхьаьккха вьлар Махьмад. Дукха уйла е еаш васар из професси харжара. Но лаьрхIар хьайбаш лелалер хила.

Шаккха дагара ярелац Махьмада эггара хьалха ше хоалам тIа вазар.

Ше балх бе волавеннача хьалхарча шера дьаьа цIьан еталлинагар Махьмада. Дукха пайдана хьехамаш дир цу шера дас Махьмада. Иштта, хьайбаш мича, мича доажаде деза, хьайбашта пайдане хургйола буц йола даьгIенаш мишта лаха еэ. ДIадийцар Махьмада хьайбашта малагIча моттигашка хий меладе деза, дукхаз кхыдараш. Байсан цIера юхе вагIаш каст-касте хилар Махьмада берадий оазаш. ТIехьагIа мысейтаза хата везаш хилар Махьмад хьайбай Iуд бертех кIахкардоахаш.

ХIанз аххагIа шу да Махьмада лоаман даьгIенашка хьайбаш доажаду. ДIадалача шера хIаро хьайбана юкъера лаьрхIача лешнга буси 870 грамм дулх тIакхетийтар цо. Цу хана белгалдаьккхар ГIалда ше йола баь хьехам пайда боацаш ца байнйта. Цул совгIа хоаш ва из нагахь санна ше цанегаш хилча, хьайбай Iулаш дика чIахьожам лоаттабе хоаш йола саг вовцаш дусаргдоацаш.

Дика довза хIанз Махьмада лоаман наькъаш, Iешаш из хьайбашта дукхагIа пайда хургбола буц йола даьгIенаш лаха а. Цул совгIа ше лоамалкха воаш, вийлад Махьмад наькъайолча хана деша ейна ветеринарни, художественни литература дахьа а. Хьайба цамогаш хилча лораш ханнахьа тIакхача йиш йоадаш а кул, цудухьа хоаш хила везаш хьайбаш лелалер, цамогаш хиннача хьайбана ветеринарни лораш тIакхачалехьа хьалхара дарба де. Из хоаш ва Махьмад. ХIанз юртбоахама институте заочно деша вахийна ел из. Цун уйла я ветеринарни лор хила.

Болх беча хана 400 тонн совгIа дулх тIакхетийтад Махьмада ше лелачьача хьайбашта. Лакха мах баьб цун балха мартен правительствам. Дукха ха йоаццаш «За трудовую доблесть» медал ьай республика Лакхехьарча Совета ПризидиумЭ Сийлен грамотен елар цунна.

ДIадахача шераца нийсача дукхагIа дулх тIакхийттад хьайбашта укх шера, — дуц Махьмада. — ХIаро бежан юкъера лаьрхIача 80—100 килограмма тоаденнад. Цул совгIа кIезигагIа тIерадаьнад хьайбаш укх шера дIадахечунна нийсача. Укх юбилейни шера ше лелачеча хьайбашта 12 тонн дулх тIакхетийта лаьрхIад М. Тангиева. Дукха ха йоацаш лоаман даьгIенашкара хьайбаш цIадоаладе. Пачхахьалкхенга дIадургдола дулх эггара лакхагIча категорех хургда. Хургйолча КПСС XXIV съезда Тангиев Махьмада совгIат да из.

В. ТАГУРОВ.

ДИКА ФУ — ХЬУВКЪАМА ЛАРД

Ялаташ хьувкъалара лоархIамерча гIулакхех цаI да ялаташта дIадуь фу эшшача боарамах ханнахьех дIадувча кондицехи Iалашдар. Из гIулакх кхоачанхуз, нагахь санна фуна лаьрхIа дIадийна ялат ханнахьа чу а ийца, цIен а даь складашка ялат дIаоттадича.

Цох дика кхеташ ба вай колхозий, совхозий кулгалхойи специалисташи, цхьайаькъа из гIулакх леладе дезача тайпара лоархIаме леладац царех цхьабараша. Масала, Шелковской, Наурски, Надтеречни, кхыйолча районий боахамашка ханнахьа кийч а даь, шоашта эшшача боарамах Iалаш а даь дIаоттадаьд гурахь дувча ялатийи ялатабобовни культурайи фу. ХIаьта Наьсарен, Ачхой-Мартана, Шаьла, Гудермесски районий цхьаболча боахамашка хIаназлца кийчдаь бIаьстан юкхье дувча ялатий фу эшачох 34—66 процент мара дац, хIаьта Советски района колхозашна, Наьсарен района «Октябра 40 шу» совхозон Шаьла района «Прогресс» совхозон хIанзалца фуна лаьрхIа цхьа буртиг кийчбаьбац. Ца тоьаш дола фу сихонца Iалашде деза ха хьагIаттай хIана, хIаьта Iалашдаьр дIаде негарглолаш дий хьажабеза. ДIаде негаргдоацар дикагIчуша хувца деза.

Юртбоахамашта хIана хьалхашна латтача декхарех керттера дар да дерригa ялатий фу дIадувча кондицега кхоачадар. Цхьадолча бра(х)амашка, масала, Ведана района Ленина цIерагIча колхозе, «Назрановский», «Октябра 40 шуа», «Ингушский» совхозашка, Ножай-Юрта района Жданова цIерагIча колхозе фу дIадувча кондицега дIакхачийта дене а, юкъера лаьрхIача республика дIоде дезача лаьттаьшта кхоачамбала кийчдаьд гурахь дувча ялатий фу.

Цхьадолча боахамашка дика дIакхухьеш да бIаьсти дувча ялатий фу кийчдара балхаш а. Шелковской района «Путь к коммунизму», «Красный пахарь» яхача, Менжинске цIерагIча колхозашка, «Самашкинский» совхоз, кхыдолча боахамашка бIаьстан юкхье дIадуача ялатий дерригa фу цхьоалагIчен шолагIчен класса кондицега дIакхеачадаьд.

ДIадувча кондицега дIакхоачадаь цхьа килограмм бIаьстан юкхье дувча ялатий фу дац «Терский», «Лермонтовский», «Алханчуртский», «Минеральный» совхозашка. БIаьсти дувча ялатий фу кийчдара балхаш хIана а дIадоладаьдац Надтеречни, Сунженски, Урус-Мартана, Советски, кхыча районий боахамашка, «Грозвинох», «Консерваплодоовощ» объединенешка. Колхозашкеи совхозашкеи тоьача боарамах ялат цIензу машинаши пункташи дац, фуна лаьрхIа ялаташ цIендара балхаш осала дел Грозненски районе а.

Фуна лаьрхIа дола ялатийи цIендара темпаш Iалаьмате доха я республика боахамашна. Сентябра хьалхарча 15 дийнахь дIадувча кондицега кхоачадаь фу 4 процент мара дац, хIаьта Ачхой-Мартана, Сунженски, Гудермесски районашка цу юкъа дIадувча кондицега кхоачадеззар цхьа килограмм фу.

Тхо кхеташ дац цу цIераш яьхача боахамий кулгалхоша, специалисташа лерхIачох, хIаьта бIаьсти дувча ялатий фу дIадувча кондицега кхоачаде деза ха чекхьоалагIча сентябре чакх ма йоалий.

Фардаркха дезаш гIулакх да кийчдаь дIаоттадаь, латтача гороха фуна хьалата хьежача, кхаьдаьхьах цхьа лакъа совгIа дола фу гороховн зерновка лета хилар, хIаьта Урус-Мартана боахамашкарча дерригача гороха фух нилета ю. Гудермесски района боахамашкарча фух 60 процент, Шаьла района боахамашкарча фух 50 процент, Грозненски района боахамашкарча гороха фух 41 процент гороховн зерновка латтар балхан долаш. Iалаьмате сиха молхаш тоьа еаш ю. Цул а вегIа гIулакх да дIаде деза фу цIен ца деш, доьхна ца деш складашка дIауйттадар. Цу гIулакхо дерригa фу толхабар кхерам ба. Доккадайза, тIоадал йоаллаш фу дукха ю «Назрановский», «Ингушский», Урус-Мартана Мичурина цIерагIча, «Гойтинский» совхозашка. Доккадалла дола дерригa фу сихонца доккъа а даь дIаоттаде деза. Из ца талхийтара лертIа тIаьхьожам доаттабе беза.

Боахамий кулгалхойи агрономийи керттера декхар да дIаде дола фу цхьоалагIча класса кондицега дIакхоачадара укх дисача деношка ялат цIендеча машинашка цахаддаш болх байтар.

Укх гурахь болла йолаьй хьатIаэнагIача шера хьувкъама лард. Боахамашкарча агрономий декхар да гурахь ялаташ дувча еррагача майдан тIа дIатосса фу дикагIа хьийкъа хиннача участкаш тIера дальккхам цхьоалагIча класса дола фу хилийтар.

Е. ПЕРЕДЕРИЙ,
Нохч-ГIалгIай республикански госсеминспекци начальник.

15 СЕНТЯБРЬ ТIАКХОАЧАШ РЕСПУБЛИКА КОЛХОЗАШКЕИ СОВХОЗАШКЕИ БIАЬСТИ ДУВЧА ЯЛАТИЙИ ЯЛАТАБОБОВИ КУЛЬТУРАЙИ ФУНА ДИКАЛ

(проценташ).

Районаш	Фу Iалаш дина	Тохкал	Пlаннах чуоссачу кондицион.	Цунах классашка 1	2	3	15 дийнахь тlакхийтта кондиционни фу
Шелковски	250	92	195	59	96	40	38
Наурски	128	46	58	13	45	14	14
Шаьла	38	173	48	23	13	12	22
Гудермесски	66	115	45	35	—	10	—
МалгIобика	123	100	29	—	3	26	12
Грозненски	83	65	28	7	21	—	2
Ачхой-Мартана	47	97	25	14	11	—	—
Сунженски	90	25	8	7	1	—	—
Урус-Мартана	117	85	6	—	6	—	6
Надтеречни	124	74	5	5	—	—	5
Наьсарен	34	160	—	—	—	—	—
Ведана	0	—	—	—	—	—	—
Ножай-Юрта	0	—	—	—	—	—	—
Советски	0	—	—	—	—	—	—
Республике гIолла	90	72	26	9	14	3	4

Сумгаитски синтетически каучука завод. Газах каучук ю укхаза.
СУРТА ТIА: заводера газ чудоаттаю емкосташ.

Ю. РАХИЛА сурт.
ТАСС фотохроника.

Ялат чуйна доалаш датт Чехословаке. Республика юрта боахама къахьегамхоша кхоачашьяьй пачхьалкхенга ялат дохкара план — ямбарашка чутессад ях миллион совгIа тонн керда ялат.

Чехословаке ахархоша укх шера баьккхача толама юкъе доаттIаш дола дакъа лаьцад Среднечешски областа «Чески Брод» яхача госхоза членаша. Укхаза юкъера лаьрхIа гектаре тIера кIалка па эшшаш 40 центнер кIа даьккхар.

СУРТА ТIА: «Чески Брод» яхача госхозера дерригa ялат укх механизированни хьаста тIа доатIа.

Е. КРАЕВСКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

СИЙРДАЧА НОВКЪА

Завода дог — иштта ала инструментальни цехах. Да а из иштта. Укхаза кийчъю «Электроинструмента» заводо арахецача продукцена йола прессформаш, штампаш... Нагахь уж эвзинга а саккъат долаш кийчйой брак йолаш хургья предприяте арахеца еррига а продукци. Йоккха опыт хилара совгIа бокхха кхетам болаш а ба укхаза къахьега нах. ХIаьта, предприяте из «дог» къаьстта чIоагIа «дегадоагIийт» цу наха укх деношка. Из кхеташ а да! КПСС XXIV-ча съезда сийна къахьегама вахте иттача цеха коллективана йоккъа яьржача ахьа дикагIа къахьега гIерт цехера хIара саг.

Царех дикагIоараш бувцаш завода производствени отдела начальника М. Зурабова эгара хьалха цIи яьккхар Бориса.

Цул тIехьагIа хилар со инструментальни цехе.

Ший станока дIатIа а ийрза цхьа оатхал хьожаш воаллача Бориса кулгаш сиха лел, юха а, юха а земболккхаш хьеж из тIе хьдеча оатхалга. Иштта ший балхах чуийнна воаллача цунна бIарахьежаш латташ сона дагайхар эгара хьалха Дахкильгов Борисаца тхоаш дайла ха.

Из дар 1966 шера. Ший тайпара хоза бенабар Iана хьалхара бутт — декабрь Нохч-ГIалгIайчен даьтта. Йоа, йоачан йобаш саьагта, ейрда латтар денош. БIаьсти яьлча санна яр. ХIаьта бIаьстан цIей дездеш санна тIоавьлинаар республика столица — Грозный. Бакъда, из бIаьстан цIей дацар. Из дар хьалхьа боахам дегIаболабеча доахкий тоймаш дахарах Нохч-ГIалгIайчена Ленина орден еша цIей. Республикана из сийлахь совгIат далара хетаь Ленина цIерагIча культураи Дворецехь хиннача къахьегамхой торжественни собране бахкачарна — къахьегамен тIемен ветеранашта, семилетка турпалашта юкъе вар Борис а. Республика дукхача къахьегамхошца цхьана цу дийнахь правительственни совгIат денцадар пуьна а. «Знак почета» яха орден сийрда лепар Бориса накъха тIа. Ший къахьегачах иштта боккха мах барах дог гIоздаьнна вар гIалгIай зIамига саг.

Пхи шу доалаш латт цу хана денз. Кхы а шеръенай цун ниа йоа белаж, дегIаенай опыт, совъьнинай говзал. ПхелагIча разряда фрезеровщик ва из. Бакъда, толам баккхарах бац цо кхоачам. Цун деша я балха тIа брак ца хилийтар, болхлочун сий лакха лоаттадар. Из цун вIаштIехьдоал.

Дахкильгов Советски Эскаре гIулакх а даь цIа венача хана 1960 шера хьагьаь йоалаш латтар «Электроинструмент» заводе. Цига балха ваха лаьрхIар цо. Бакъда, цхьаькха дар из шек волаш. Арие вахале город Ташкенте физкультурни техникум яьккхачул тIехьагIа цхьан спортивни школе тренер хилар мара кхы цхьаьккха болх баь вацар из. Цудухьа кхерар укхаза балх бе вIаштIехьа ца далар.

Завода хьалхара ургIа балахийта кийчъеш яр Борис цига балха венача хана. Дукха халонаш, кхоачамбоацараш нийсдора. Тоьаш бацар говзанчаш. Цудухьа балхийтар завода кулгалхоша дукха а кагирхой говзал Iомае Москве, Краснодаре, Ростове, иштта кхыча городашка. Царца вахар Борис а.

Лаккхара говзал йола фрезеровщик хилар Борисах город Ростоверча «Электроинструмента» заводе цхьаьак шера Iомавенна цIавеча.

Хьалха санна доацаш аттагIа дар болх ба. Завода хьалхара аргIа продукци арахецаш яр. Бакъда, хIанз а дукха кхоачамбоацараш нийсалора, каст-каста брак йолаш хулар продукци. Наьха говзал кхы а лаккъе еаш яр. Из кхетадора дукхачар. 1962 шера юха а Iомавала вода Борис. ХIанз из вахавар город Москве.

Цигара цIавеча эгара чоалхане оатхалаш Борисага лора кийчъа. Цехе кулгалхой тешар сакхат долаш цо уж ергахиларах. ХIара оатхал дика хьаеига, цунга дIабола чаd лохбар, уллув болх беча новкъоста гIо деnга из дерзIде болхлочун декхар. Нагахь санна къона говзанчаш Iомабарах вай дувце, цу заводе балха венача ийс шера уж цо дукха Iомабаьб. Царех ба фрезеровщикаш Дилитов Мухарбек, Хашиев Дауд, кхыбараш. Царех дукккхал ду Бориса.

Иштта саг ва Борис. Цудухьа вIалла тамаш а яц заводе эгара хьалхарчарца коммунистически къахьегама ударника цIи цун елар. Ялх шера лакха лоаттаду Бориса цу цIера сий. ХIаьта, ер ийслагIа шу да ленински парте мугIарашка из вола.

ВIаь гаргга болча завода коммунисташта юкъе из вова производственник — новатор, хьинар дола общественник хиларах тарра. ВIаштта массехк шера завода партийни бюро член волаш хьавенгIа Борис. Из ва цехова партийни организаце секретарь. КIеззига балхаш дац Борис керте латтача цеха коммунисташа къахьегама овсарле лаккъяра, дисциплина тоара. Дукха хьинари яьи дIатед цар «Производства резервах пайда эцилга тоадарахи халкъа боахаме экономе режим чIоагIъярахи» дола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо дийцачул тIехьагIа коллективо белгальйкха мероприятеш кхоачашъеш.

КIеззига ха дIалац Бориса шоай предприяте дукхагIа спортсменаш хьалхлебара. Заводе физорг ва из. Ше цхьоалагIча разряда футболист; шоллагIча разряда легкоатлет хиларах тарра дика лелабу цо спортивни болх.

Атта дац иштта дукха болх беш дешa, цул совгIа шин бера да а ва Борис. Бакъда, халонашка юха тIехьашна воаккхаргваре вац Дахкильгов. Калинински индустриальни техникума шоллагIча курса студент-заочник ва из.

Ю. КУРСИЕВ.

КЕРДАЧОА ТIАКХУВШ

1954 шера ворхI класс чакхъяьккхачул тIехьагIа Павлодаре облпотребсоюзе тайп-тайпара балхаш деш хул Киев ХьакIаьша Хизар. Шера хана денз къахьегам беза Iаьмача цо цIенех тешаме кхоачашдора ший декхараш. Цудухьа юкхьанна дена коллективе белгалдаьлар из. Болх бешшехь сийрийна деша а вагIаш итт класс йистеяккха атта дац. Цхьабакъда, хIамах бIу па къожабеш волча зIамигача сага дуделар из.

ДIахо дешалга дагара даланар Хизара. 1957 шера Ростоверча машинашкъа транспорта инженерий институте тIехника экзаменаш дIалу цо.

1962 шера толамца институт чакхъяьккхачул тIехьагIа Подмосковье Углич яхача городе ремонтно-механически заводе инженер-технологи, планово-распределительни бюро начальники волаш балхаш деш хул Хизар. Юкхьанца дена теоретически дика кийчвенна волга вIахьоах цо. Цудухьа практически гIулакхаш гIалот доацаш къестадора къонача инженера-технолога.

ХIанз ше волча Грозерча «Автоспецоборудование» № 2 йолча заводе Хизарас болх бу ер ворхIлагIа шу да. Укхаза а ворхI саг чувоагIача технически отдела начальник волаш дIаболабу цо болх. Ала деза, Хизар керте оттавича творчески дикагIа къахьега яьлар отдел. Отдела болхлоша къестадора технически хаттараш, эргайолар технологи, кердадараш лехаш завода балха юкъехухьар. Ленца аьлча, керда техникеи толашагIа йола технологии балха шерагIа юкъекхахьар дар цар доашхаш хиннар. Теоретически практически знанеш йиза йолаш волча нох. Киева отдела болх принципиально эргабаккхара бахьан да цун.

Иштта техотдела болхлоша дизза дакъа а доацаш дукха кердадараш завода балха юкъеднхьар. Масала, автомобилий кийча оатхалаш арахецара поточни линии болх бе йолаялийтар. Из бахьан долаш арахеца продукци 30% процент совъяьлар. ХIаьта республикет эгара хьалха болх бань ташъенна коленчати валаш цу заводе юха цуъаттаеш двигателий цилиндрай блокашта алкакин хонингогани еи йолайир. Из толанга баьккха тIа завода кулгалхоша ца зувш биеа йиш яцар. Баркал а кхайкадеш ахчан совгIаташ делар технически отдела болхлошта новкъосташта Киева, инженер-технолога Сайфутдинова, конструктора Шмыркова. Сийлен грамота а луш къаьстта белгалаьккхар нов. Киев. ХIаьта цул хьалхагIа а тайпнай пупна ерамоташ, ахчан совгIаташ, баркалаш кхайкадаьд.

Цига балха вена кхо шу а даланехьа завода керттера инженер хьожаву къона вале а опыти дакъа говзали йола Киев ХьакIаьша Хизар.

Кхы а доккхагIа декхараш тIадож къонача инженера. ХIанз ергича завода балха тIахьожам а доаттабеш кулгалде деза.

Нов. Киева кулгал а деш дукха керда техника завода балха юкъейихьай. Царех а 4 керда шлифовальни, 2 фрезерни, 7 токарни, 3 расточни станокаш. Цул совгIа болат чIоагIлу лакхачистотии закалочни установкеи кийча агрегаташ тохка 6 стенди оттаьй, ахуправляющи моделаш а оттаьь керда сталолктейни участок хьайийлай. Лоацца аьлча, завода болх Iилман лараа тIа вIаштIехьбаккхара деташ хьалхарча плане уттаду заводе. Къаьстта теркам тIабахийтаб цунна хIанз керда продукци арахеца йолаьча хенн.

Аьлча хара дац, укх тIеххьарча шерашка заводе карагIдийнна дукха дика гIулакхаш Хизарий цIерца дувладенна да. Дика производственник — кулгалхо хиннa Iоц из. В. И. Ленина юбилей сагьеш «За доблестный труд» яха медаль елар Хизрийна. Завода юкъарча вахаре а доккха дакъа лоац цо. Из ва заводоуправлене партийни бюро члени общественно-лекторски группа кулгалхо. Нахаца ча хоа, Iымерза, эшшача хана моллагIчун а вагIув хьалхаца кийча ва. Цудухьа массане а лоархI, сийду цун.

Хь. БАЛАЕВ.

ХАЛКЪИЙ ДОТТАГIАЛА ХЕТАЯЬ

Къилбаседа-ХIирий АССР Пригородни района культура цIаIа укх деношка хилар Базоркин Идриса «БIаьшерий боадонгара» яхача романах йола деширий конференци. Укхаза гулбеннарашта юкъе ба хIирий, гIалгIай, эрсий, гуржий, эрмалой, грекаш — 16 къаман нах.

Локхаш я музыка. Шей долча хьисапе дегаш айденна, белаш, шоайла бегаш беш ба нах.

— Ши бутт совгIа ха я тхо укх сийранга кийчлуш дола, — ах аш луш районни библиотека абонемента заведующие Темирнев Анна Тембулатовнас, — Наца чIоагIа дукха дезаденнад «БIаьшерий боадонгара» яха роман. Тха библиотеке доала ворхI книжкаех цхьан цхьанне библиотеке уллаш ахьа да даьккхадац.

Сайрене дакъа лоацаш бар района кулгалхой, юртбоахама къахьегамхой, юрта интеллигенци, дешархой. Из хьайийлар КПСС Пригородни райкома секретара нов. Кесаева. Базоркин Идриса вахара ниеь бувцаш, цун творчествах лаьца къамаьл дир Къилбаседа-ХIирий АССР писателий союзп правлене председатела Цагараев Максима. Цул тIехьагIа «БIаьшерий боадонгара» яхача романа автор даьхьала бувца зиаш а дахьаш баьккхар моттигерча школай пионераш. «Халкъий доттагIал» яхача темих литературни монтаж оттайир цар.

ТIаккха цхьанна — цхьанна бувлаш трибуна тIа бувлаш книжках лаьца дийцар дукккхачар. Масала, Пригородни райбыткомбината технолога Воропаевас, Орджоникидзевски медицински училища дешархочо Местоевас, Камбилеевски юкъерча школа дешархоша Товлоевас Романовас, цу юртарча библиотека болхлочо Тибиловас, Куртатски сайрийнарча юкъерча школа директора нов. Гадаборшева, КПСС Пригородни райкома инструктора нов. Машиева, ВЛКСМ Пригородни райкома секретара нов. Темирнис, кхычар.

Торжественни дакъа чакхдаланне писатела Базоркин Идриса хетаяь ший стихаш йийшар хIирий писатела Кайтуков Георге. Цул тIехьагIа гулбеннарий хаттарашта жоп а луш дIахо ше бечa балхах дийцар Базоркина.

Района художественни самодеятельноста дикагIйолча коллективашa доккха концерт оттадарна чакхъьъкар из Iадаьмате сакъердаме доттагIала сайре.

А. АЗНИА.

IАНГА КИЙЧЛУШ

Наурски района Ленин цIерагIча колхозерча № 3 йолча комплекни бригада коллективо кхеду ка бола ялат, доакъара лаьрхIа культураш, хIаьта хьайбашта керда гIишлош ю, тишъенначарна ремонт ю. Укх пятилетка тIеххьарча шера шоай балхаш тIа дика ка йоалаш къахьет бригада механизаторашa. Белгалдаккха деза, укх шера ка бола ялат цар дика кхедари ханнахьа чуэцари. ХIара гектара тIара юкъера дIалаьрхIача 20 центнер совгIа ялат даьккхар цар. ПланагIа лаьрхIачул пхи центнер дукхагIа хуа из.

Цар колхоз керттерча дакъе хьайбаш леладу боахам ба. Цудухьа механизатораша къаьстта теркам тIабохийт доакъара культураш кхеяра, хьайбашта тоьал доакъар Iалашдара. Доакъар хIанзе фермашта хьатIаэзад. Иштта дика Iалашдаьд доахан а. Сентябрь хьа а хилале ремонт яьй хьайбаш чуаетта дезача помещенешта. Шоай низаца хьекха а хьекха фермашта юхде аргIаш а лаь дIаоттаьй 500 тонн йол. 600 тонн ча, 3500 тонн хьажкIай силос. Из доакъар отделене хьайбаш Iангара дахара шортта тоьаргда. Цул совгIа комплексни бригадацарча къахьегамхоша дика кийчдаь хьайбаш лелаеран чуIеш бола цIенош а.

Шоай декхараш дика довзаш а кхоачашдеш а ба бригадацара дукха къахьегамхой. Царех ба коммунисташ Погорелов Михаил, Баркалов Прокофий, Лазарев Владимир, иштта кхыбараш. Колхоза карара — кара тела Ше вымпелаш цар лелаю, дукхкъа а Сийлен грамоташи ахчан премеши теларна белгалбаьхаб уж колхоза правлене а парткома а.

Тешаш лох ца еш къахьет комплексни бригада. Кхы а Iалашъеш я хьайбашта силос, гурахь дувча ялаташта лаьтташ укх цхьан-шин дийнахь аьха а баьнна ялаташ дIаде болалургболаш ба механизатораш, оахаш да ахба лаьтта.

КПСС ЦК Июльски Пленума решенеш кхоачаш а еш, юртбоахама продукташ дукхагIа хилийтаран парга хIацодар доахараш шоай низ ца кхобеш хьабоагIа бригада къахьегамхой.

Шоаш доаха къахьегама толамаш цар хетаду парте XXIV-ча съезда.

Т. ХАШАГУЛЬГОВ.

ЮРТА БОАХАМА ДОЛЧА НОВКЪОСТАЛА

Республике баха ниx юртбоахама продукташца дикагIа Iалашбара даькъе чIоагIа лоархIаме да колхозий, совхозий производственни процессашта электроэнерги йиза юкъейоалар. Цо юрта боахама материально-технически база вIаьхегIа хулийтаргья. Лаккхача темпашца электрофикаци ю республика юрте боахама. ТIеххьарча пхе шера дIаухийта электроэнерги 22 миллион киловатт-сах совъяьнай. Йизза электрофикации механизация яьй 610 коровника, 250 свинарника, 92 кхатIарча оалхазарий фермане, 36 кашара, дукккхача кхайтIарча станаштан тракторни бригадаштен. Иштта керда хьалдаьча 2 эзар совгIа долча юрташкарча цIеношке а электрически лампаш йоаг. 1700 километр совгIа дIоахкал дола керда электропередачай линеш ехкай, трансформаторни подстанцешта 41 эзар киловольтампер низ тIаккхиттаб.

Ала йиш я, хIанз республика еррагача колхозашкеи совхозашкеи электрофикаци яьй. Из бахьан долаш хьайбейн кIоатIарча оалхазарийн фермашка кулгашца деш хинна хала балхаш цIенденна дIадьинад. Лоацца аьлча бахача наьха вахар сийрдадоккха электроэнерге. Цудухь йизза электрофикаци чакхъяккхара доле хаттараш бакъахьа, цIена къестаде дезa. Электрически боахамга болх байтачен комплексни механизаци ечен керттера декхараш кхоачашдераш электротехнически болхлой ба. Цу гIулакха СССР юрта боахама Министерствос 1968 шера электрикий штаташ вIашагIтохара йола лаьрхIа рекомендацеш оттаьй. Теркам тIабахийта леладе дезаш гIулакх да из. Цхьабакъда, Шаьла района Куйбышева, Ленина, парте XX съезда цIерагIчен Ведана района Кирова, Маркса цIерагIчен колхозашка из гIулакх тесса леладелга гойладу хIанз а тIехь цига электромонтерий штаташ вIашагIъехка ца хилара. ХIаьта Ножай-Юртовски района Шерипова, Гагарина цIерагIча колхозашка дукхахча хана дена болх бен яц. Электротехнически персонал. Укх шера 1 октябре техникаген электроустановкашкеи цхьаккха хьовзам боацаш болх байтаран кхерамзле лараран хьакъехьа йола керда правилаш тIакхайкабалаш я. Цу правилаш хьахда дIадех юртбоахама предприятешка массанахьа Электромонтерий штаташ вIашагIтохари электробоахамашка лертIа болх байтара инженерно-технически болхлочун бокъонаш а луш белхтоххаме болхлой оттабари. Цул совгIа хIара предприяте лаьрхIа занятеш е еза электрикашца. Цар квалификаци лакх я еш шера уж бокъонаш дIайоазийта еза цига.

Квалифицированни болхлой ца хилар бахьан долаш электробоахамашка хкерамзлен техника бокъонаш чIоагIа телхаю. Цудухьа каст-каста йох электротехнически оборудовани, эккеш хул электроэнерги лертIа дIакхачийтан йоагIача Масала, Советски района Кирова цIерагIча колхозе аварийна хьала тIа кхаьчаб электробоахам, дукхача моттигашка электрически лела вьалкасаргаш кьайладаьхадаь, электроэнерги чусоацаю оборудовани заземлени янза я. Нагахь санна эшаш хилча а кхьметтел кхерамзлен средстваш ток тIа ца эза хьанча кулгалхой ... карташ, хьамча кошаш долаш инструмент, иштта кхыр йоаьаш я цу колхозе. Кхы толашагIа хьал дац цу района Ленина цIерагIча колхозен Шелковской района «Коммунизмага бода никъ» яхача колхозен, «Гудермесский» совхозе за йиш йоалаш телхайора кхерамлен техникеи электроустановкашца технично бола байтарен правилаш, квалифицированни электромонтёраш боацаш бар. ХIаьта совхоза кулгалхоша электрофикаци яра йоагIаш йола йоакхо шар. Иштта байтача бетта хьаккий-товарни ферма керда хьаьлъ корпус болх бе дIаелар. Цига бокъонаш дIадехараш телха а деш хеттача тайпара оттаьар электрооборудовани. Цул совгI Госэнергонадзора инспектор хьажа вахавзар. ХIаьта юххера а фу хилар? Электрически тока 18 хьакла йийра. КIалхарьъедаецаре кхы а йоагаьяр. Хьаккарч кIалхарйоахаш токо боабечара баьлар ферма болхлой Золоев Ольшанскийн. Къаьстта воча технически хьала тIа я республика мелиораци хина боахамен министерства Шелковской хина боахамен Ведана района Орджоникидзе цIерагIча колхозен электроустановкаш.

Белгалдаккха деза, дукхача колхозийи, совхозий хьайбай помещенешка, шура чакхйоахача заводашка электробоахамаша лерттIа болх да бела. Коровникашка 75 процента телатникашка 80 процента мера хила йиш йоацача 100 процентага кхоачаш тIоадал хул хьайбай помещенешка. Цу хьалашка болх бергболаш кийчъяь арахийцаш электродвигателаш. Цудухьа кIезиг-дукха болх баьчул тIехьагIа йох уж. Электрооборудовани хьайба па хилара а дукха тохкаду. Иштта кхерамеча хьала тIа я Грозненски-сельски района № 15 йолча шурий совхоза шура дIайию пункт. Лоралуш ца хулe токо датар дара кхерам болаш да цига а.

Инкубаторни станцешта электрически энерги дIахецара гIулакх хьадда леладе деза, хIана аьлча электроэнерги дIа ца кхоачаш нийсача кIезигача хана дукха продукци тах. Дизельни электростанцеш Iалашъю уж. Цхьабакъда, цар технически хьал дика дац. Иштта Ермоловски инкубаторно-птицеводчески станцеш дизельни электростанцеш найдина йоацача а хьана дIакъайлар. Тешаме йоацаш я Урус-Мартана района «Горец» яхача совхозера электроснабжени а. Электробоахамаш доалдеш саг вац. Фецарча электролинена хIала дегIа бIоагIий 70 процент доккхаденнад. Лаьтта тарга кхочаш Iочуоккадено укх шарa касаьрги. Цар хатар дар кхерам болаш да. Иштта воча хьала тIа я Грозненски, Сунженски, Шелковской инкубаторно-птицеводчески станцеш. Энергосистемаца электрически бувзам дизельни электростанцешца болх беш дIайоаьча энергосистема лине тIа ток дIа ца хецийтара лаьрхIа оттаьь латта блокировкаш теркалъе еза, хIана аьлча электромонтерашта ток тохаргья.

Дукххача колхозашка, совхозашка электротехнически службана е йоагIаш йола терко яц, электротехнически материал, кхыр Iалашьяц электрикашта. Каст-каста шоай балха тIера боахаш кхыдола балхаш дайт царга. Электробоахаме цIенхаштта кхоачамбоацараш долга хоашшехьа ду из предприятей кулгалхоша. Хоаш ма дий электричествас къахьегама хьинаш тоаделгеи производства культура лаккъелгеи. ТIаккха иштта бе-бицха ца хеташ хIана лелабу — теш цар электробоахамаш? Квалифицированни электрикаш кийчбяра, кхыдолчоа колхозашкеи совхозашкеи кIезига новкъостал ду юрта боахама Министерства механизацеи электрификацеи отдело.

И. ФЕДОРОВ,
«Грозэнерго» РУ энергосбыта энергоинспекце начальник.

РОСТОВСКИ ОБЛАСТЬ. Дуга чуэцаш ба Дона дуга кхелераш. Областе эгтара хьалха дуга чуэца долаеьд Мартыновски районa дуга дувча «Цимлянский» совхоза. Совхоза механизаторий 2000 гектара тIара дуга чуэца деза. Хьалхара дьеххача дуга кьахьокх из дика дьийкъа хиъйр — 40 а кхы дуккагIа а центнер дуга доал гектара тIара.

«Цимлянски» совхоза къахьегамхоша дуга 10 дийнахь чуийца дайкха а планах 4.600 тонн йолча 5300 тонн дуга Даьхен амбарашка чутасса а дехкар тIайийцад.

СУРТА ТIА: дуга дика хьувкъаро гIадбигаб «Цимлянский» совхоза 1-ча ,отделене звеньевой С. В. Хохлови цу отделене комбайнер Н. И. Токаренкои (аьттехьара вар) С. Хохлова звенос чIоагIа хьувкъалаьа дуга, цхьайолча участкашка гектара тIара 60 центнер а йовлаш.

В. Турбина сурт.

ТАСС фотохроника.

ХIАРА САГ ЧУОЗАШ

КПСС ЦК юльски Пленума решенеш̃та пропаганда еча культпросветбалхе ерригача формаех пайда эц тха района культура учрежденеша. Района культура ЦIагIа (директор нов. Алиев), кхыча дуккача клубашка, чакхъяьха «Пленума решенеш — вахаре» яхача темах йола тематически сайренаш. ХIанз района ерригача культура учрежденешка кийчъеп я «КПСС XXIV съезда накъалолхаш» яхача темах йола сайренаш. Района дуккача клубашка, библиотекашка кийчъяьй юльски Пленумах йола стендаш, плакаташ, книжкай выставкаш. Беседаш, диспуташ ю, докладаш еш.

Дукха а лоархIаме а болх бу района культура Цlен коллективо. Цига хул тематически сайренаш, лекцеш еш. Къаьстта боккха теркам тIабохийт художественни самодеятельноста кружокий балха. Культура цIагIа бIартаго йиш я дукха бераш, кхуаш боагIараш, бовккхий нах. Цу гIулакхо торо хулийт культура цIен художественни самодеятельноста хIанз дагъа доалаш бараштa смена кийчъе, керда таланташ гучаяха, репертуар эргаяккха.

ПоагIа терко ю культура цIен болхлоша района клубии балха гулъяра, цар балха опыт шерра дIайоаржаяра. Цу гIулакха культура цIагIа лаьрхха вIашагIтеллай методически кабинет. ХIара клубии белхлочун йиш я цига шийна эшаш йола консультаци эца.

Цу тайппара дика вIаштIехьбаьккхаб шоай болх Итум-Кхаларча культура Цlен болхлоша а. Болх беш я художественни самодеятельноста кружокаш. Дукхий болх бу наьха вахаре керда цIенни, традицеш юкъехахьара. Иштта, клуба коллективо чакхъяьккхай Советски Эскаре кагирхой накъбахара, «Юххьанца паспорташ йидерий», «Аз юххьанца тосс кхажъ» яха, кхыча темаех йола сайренаш. Массанахьа а сиаргIата, гойтара агитацена оформлени яь хул культура ЦагIа, плакаташ, стендаш хаддаьза керда кийчду. Цига болх беш я йис сагах латта агитбригада. Каст-каста хул уж XX партсъезда цIерагIча колхозе, района кхыча боахамий кхашка, хьийбаш лелаедераш болча. Хаз-хаинахьа шоай репертуар эргайоахаш концерташ сакъердамe хургдолаш, къахьегамхой уйла тIаозаргйолаш хилийта хьож уж. Цудухьа цу бригадага сатувсаш хул цхьа шар программа бIаргайнараш.

Культура Цlен болх иштта хиъка вIаштIехьбаккхара доккха дакъа а доал, новкъостал а ду юрта совета исполкомо (председатель нов. Вачуева). Хаддаза нецолдонее лаадуигI культура учрежденей бIахах долча дешарца, хIаьта иштта шийга доагIача дахъа торо йола новкъостал ду.

Культура Цlеношта, юртий клубашка санна дика вIаштIехьбаьккхаб шоай болх района хукхача библиотекашка а. В. И. Ленина балха, вахара, юльски Пленума решенеш шерра дIайовзийтара, парте XXIV съездана накъабахара летаь дукха массови мероприятеш чакхйиах тактически коллективашa.

Къаьстта аьл безам ба В. И. Ленина произведенеш, цун вахарах дола литература дешаранта юкъе дIадоерждеча библиотекай балхах. Из боккха лоархIам бола болх чекхбоаккхача балха тайппарча формаех пайда а эцаш къахьег библиотекай коллективаша. Из гIулакх къаьстта дика оттадаьд Зоверча (заведующая нов. Бурсагова), Итум-Кхаларча (заведующая нов. Зулаева), кхыча библиотекашка. Цу библиотекашка дика кийчъяьй книжки выставкаш: «Кхоачашдергда вай Ильича васкеташ», «Июльски Пленума решенеш — вахаре», «ДIахо йодача хана юртбоахам деIабоалабара», кхыраш. Стендаш - плакаташ вIаштIехьдаьхад.

Боккха теркам тIабохийт района библиотекай коллективаша массови балха а. Иштта, нов. Никаева заведующи йолча районни библиотеке укх тIеххьарча хана чакхъяьккхай «Ильича вахарца вай вахар нийсдеш» яха диспут. Района берий библиотека дешархошта лаьрхIа дIайихьар «Машар лоравеча» яха литературно - музыкальни сайре. Халкелоевсии юрта библиотеке 8—10 классий дешархошта лаьрхIа чакхъяьккхар «Сона дукхадеза книжка» яха тематически сайре. Цу сайренашка, диспуташка теттара дукха нах хулар. Дукха къахьег библиотекай болхлоша юртабоахама къахьегамхошца индивидуальни болх бера а дешарай дукхагIа хилийтара лаь.

Уж дика гIулакхаш да. Бакъда, царна нийсса, района культура учрежденей балха юкъе да кхоачамбоацараш а. Цхьацайолча учрежденей болхлоша йоагIа терко ян керда цIеиш, керда традицеш вахa юкъе хIалоерждара, касирхенга тIема — политически кхетам балара. Цу тайппара лоархIам болаш да цхьацайолча библиотекашка дешараш кIезига хилар, царна книжкаш дIателара болх лерттIа ца оттабар. Цул совгIа, районни библиотекаша йоагIа терко яц юртарча библиотекашта новкъостал дара. ХIаьта районни библиотекаш методически тоабмотиг ма йий.

Иштта теркалде дезаш да культпросветучреждеией болхлерIабаккхара, царна эша новкъостал кира юртий Советий исполкомашта доагIа новкъостал ца дар а. Цига юдаш культпросветучреждеией балха пиланаш.

Культпросветучреждеией тахьара дехкар да балха юкъе доллаш дола кхоачамбоацараш дIадахар, дикалар кхы а доаржадар, юльски Пленума решенеш̃та шерра пропаганда яр.

М. БИСАЕВ,
Советски района культура отдела инспектор.

IАНГА КИЙЧЪЕ КУЛЬТПРОСВЕТУЧРЕЖДЕНЕШ

ХIАНЗЛЕ ТОАЯЬ ЯЬННА ХУРГЪЯР

Юрташкара клубаш, библиотекаш партен правительствай решенеш хала шерра дIайовзийтара, юрташкарча къахьегамхой салаIара юкъамоттиг я.

Наьха салаIара хьалаш вIаштIехьдахара лоача дешаех цаI да культпросветучрежденеш шиа хаинахьа Iанга кийчъяр: хIара клуб, библиотека тоаяр, уж дIаьхача Iане тоъал долча доагорца Iалашъяр.

Тха районе 32 культура учреждени я. Царех алхайтта культура цIеноши клубк я, цаI берий музыкальни школа я, вожаш — библиотекаш. Тоъал ха я хIара учреждене коллектива Iан кийчо е йолаенна. Царца юкъе яржай дикагIа а ловшача хана а Iан кийчо яра социалистически яхь. Цу хьакъехьа кхыча учрежденешта юкъе белгаде безам ба са Коатрой-Юртара культура ЦIа. Ремонт яь яьнна а мел эш доагор: дахча, кIор Iалашдаь даьнна а тоъал ха я. Иштта дика къахьийгад Элкхой-Юртарча библиотека коллективо а. Iана хьалашка аьхки санна творчески болх дIабахьара кийчо яь ергъя кастта Керда-Шароерча, СальмIашкара, Буматара, ШаIамий-Юртара, кхыча юрташкара библиотекаш, клубаш. Иштта дика чакхдоах уж балхаш юртарча культура Цlен коллективо а.

Толамаш кхы а дикагIа хила йиш яр, нагахь санна цу балха новкъарленаш ца нийсларе: кхоачамболаш яц гIишлон материалеш. Дукхаза заявкаш тийхай оаха Грозненски снабсбыте. Цхьабакъда тха района йоагIаш йола гIишлон материал хьахецац цар. Из бахьан долаш тор ца ешь латт Веаргатlара, Орехово, кхычахьара культура цlеноши, клубаш, библиотекаш.

Цу тайпара кхоачамбоацараш деларе, районе культура учрежденеш Iанга кийча хургъяр хIанзле.

И. ХУЦАЕВ,
Ачхой - Мартана района культура отдела заведующи.

IАЙ А АЬХКИ САННА

АргIанарча парте XXIV съезда накъадахара кийчо ярца дувзадеина. доккхий декхараш латт тха района культпросветучреждеией коллективашта хьалхашка. Уж а кхидола а декхараш кхоачашдара боккхача лоархIаме да культура учрежденеш Iай шоай болх дIабахьара кийча хилар. Цох тийша ба клубашка, культура Цlеношка беш бола культурно - массови болх. Нагахь санна клуб е библиотека хоза кийчъяь ца хилча, царчу цIанха ца хилча, наьха безам экках цига салаIарах, хIаьта культурни болх мелла дика баьбар аьнна цох бола салоIам эшалу.

Цу гIулакха лоархIам боваш хиларца дувзадения да хIанз районе культура учрежденешка дешдола балхаш. Тха районе я 47 культура Цlен клуби, шовзткъа массови библиотека. Уж ерригаш а Iана кийчъеча тхона геттара йоккха хало хул культура учрежденеш дукха хиларол совгIа доахемаш хьалашка район уллаш хиларх а. Деле а цу лоархIаме долча гIулакхах дика лоархIабу цар кулгалхой.

Культура учрежденешта ремонт яр укх шера геттара хала да. Цун бахьан да мае моха агарах дукха клубаш, библиотекаш толхаьь хилар: тхьо культура учреждени йохаьяр царех цхьайтча дIанкха а езаш. Из бахьан долаш цхьацайола клубаш, библиотекаш арендагIа яйцача кердача помещенешка яха бийзар. ХIаьта капитально тоае езача учрежденешта уж балхаш дара сметни документаш кийчдаьд оаха, керда хьалъе езачарца лаьтта хьакъоастадаьд.

Цу тайппара хилача хьалашка нисдаларах деха хьовзабар тхо. Районе йолаш йолча 87 культура учрежденеех дIахьле тоаьь яьнний 58. Цул совгIа, йисачарех ткъаь кхоъ хIанз тоеш а я. Вожаш клубаш, библиотекаш тоаяра а пачхахьалкхено даьккхйца ахчан средстваш йолаш я. Цхьабакъда гIишлон материалаш ца хиларах тоае хIанз а йола ца еш латт ялх клуб. Республика снебсбыт яр тха района уж гIишлон материалаш хьахеца езар. Цхьабехкъхан хIанзални уж царгара хьаяха магац тхона.

Оахоша а дукха балхаш ху оаха культура учрежденеш 15 октябрь тIаххачалехь тоаяра.

Iана кийчо еча лоархIаме моттиг дIалоац доагор Iалашдаро а. Аза доагIа, укх шера дIедахача перарчуя ясалагIа ца гIулакх лелаш хилар. Из хьахьокх хIанзалца Iалашдаь доагор планах доагIа нох 50 процент мара ца хиларо. Цун бахьан да района боахамаша доагор Iалашдара эшшача боарамагIа транспорт культура учрежденешта ца ялар. Цу гIулакха кхы хе тIехьа ца йовлийташ парцагIбала беза района юртий исполкомий председателаш.

Доллаш дола кхоачамбоацараш балха юкъера дIадахаро торо хулийтаргъя Iай а бIаьста санна культпросветучреждеией болх дIабахьа.

Хь. ХАМИДОВ,
Ножай - Юрта района культура отдела заведующи.

МОСКВА. ЦхьоалагIа, образцови типографи коммунистически къахьегама предприяти я. Цун коллективо 28-злагIа яьккхай СССР Министрий Советан ВЦСПС-ен харара кара тела Цlе байрак.

1969 шера типографи комплексно - механизированни предприяти а дикка дIаэттар. Эгтара кердагIа йола оборудовани оттаеро йиш хилийтар продукци дуккха дуккагIа а дикагIа а арахеца — цун 99,5 процент дIалу хьа ма йиште а. Укхаза хIанз а дIахо деш да производство кхы а дегIайоалаяра, цура резерваш парцагIъяхара тIадерзадаь балхаш. Цу гIулакха юкъе хьиигре дакъа лоаш рационализатораш. Экономически эффект 35.1 эзар сом я йолаш ях шера укхаза юкъейоалаьй 83 рационализаторски предложени.

КПСС XXIV-ча съезда сийнна кхи тIа а доккхий декхараш тIаиаш, типографе коллективо лаьрхIад продукци арахецара пхи шера план 10 октябре тIаьхьочам кхочашдъя а планал совгIа 2,958 эзар сома продукци арахеца а.

СУРТА ТIА: автоматически лини тIа хьадьача брошюра блок миттa чIоагIъяьй хьожаш боакк машинист А. Е. Соколови машиниста гIоача А. Г. Яфинеи. Ер сурт дьаьккхад теза е ца тоташ термохьамчапа чIоагIдеш брошюраш кийчдара автоматически лини оттаьча а миштай хьожаш производствении тохкамаш дика а кердача пехе. Книжкаш вIашагIдохка долаленнача дена дIадала кийчдалца дола балхаш ду цу лини. Пхаза кареравий хьача болх беш 8—9 сог мара хоашаш шера 15 миллион брошюр кийчдеш хургъя цун мощность. Типографе болх беш бола нах кхоаза кIезигагIа хургба. Къахьегама оахарле 300 процент лакхлургъя.

В. Черединцева сурт.

ТАСС фотохроника.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ООН лоархIаме декхараш

Нью - Йорке хьайкъалей эгтара йоаккхагIа йолча дунеи халкъашта юкъерча форума ООН Генеральни Ассамблея XXV сесси. Цига баьккхаб 126 пачхахьалкхен дакалаш. Сесси юбилейни хилара — 24 октябре 25 шу доал ООН Устав чIоагIдеиа — баьча наькъага юкъахьожа, баьча балха итогаш е — позитивни негативни, — цун керттера декхараш кердача низаца белгалдеха бахьан хургда. Уж декхараш латт вламаш тIемe балах мукъадахарах, машар лорабара, кхерамале чIоагIъяра, дунеи халкъашта юкъе вIашагI гIулакхаш лелара, халкъий цхьатарра боккъонаш хилара, уж шоай лоIеме хилара гIулакх дарах.

ХIанзарча сесси дувца хьалххе а оттадаьр 100 совгIа дош да. Царех дукхадараш къьнара, лоадаиа лоархIам боаца да. Цхьадараш организаци керттерча декхараш тIаре яккхара оттадаь я да. Белгалдиккха дезе сесси хьалхе ха гарге кхьачача хана малхбузен пропаганда цхьайола органаш ООН-х гIерташ хилар, империалисташа де дагалувца агрессивни гIулакхаш гунадахере трабуиа я из организаци яхаш критика я еш. Масала, иштта выступленеш йора «Нью-Йорк дейли ньюс». «Форин афферс» яхача журнала тIа США пачхьалкхен секретара хьалхе хиннача гIоича Г. Гарднера ше арояьккхача статья тIа ООН-ера американски кулгалхой кхы лохбала йиш йоацаче боарам тIа кхоачаш лохбеннаб, яхаш раьза воацаш дувц. ООН «эргаяккха еза», къаьстта аьлча «юкъера дебаташ» дIаяьха еза йоах чера.

Индокитаерен Гаргарча Малхбоаларен агресси хIа ца йоалаш хиларца дувзадения тахьарча дунеи халкъашта юкъе къаьстта боккха лоархIам болаш да сесси дувца оттадеь машар Iалашбара юкъарчая доаццаш дувзаденна дешаш. Цудухьа шеко йоаццаш да дунеи халкъашта юкъера кхерамза ... хиннача сесси оттаьяр яь, цу хана дена дуккхача пачхьалкхенаша хьал а лаьнцай.

Дагадоийтаргда вай, советски предложене тIа да ,хьаьстта ахьча, наьха итореш дIалувцаш. ООН Устав теххаеш хилар дIадоаккхилга, цу территореш тIара эскар арадоаккхилга, хьадехар, дIолийцача наьха территореш гIара эскар арадаккхарах йола Кхерамзлен Совета решенеш кхоачашъяр, машари кхерамзлен хьалоаттенра керттера бехктокхам бола орган хиларах таро Кхерамзлен Совета лоархIами эффективности лаккхьяр. Предложене тIа дувц коллективни кхерамзлен регионални системаш хьаяри массане а дерриге герз дIадоаккхилга чакхдаккхари лоархIаме хилар.

Герз дIадаккхара проблемаш лоархIаме моттиг лоаццаш хургья сессе. Укхаза эгтара хьалхарча аргIане оттаду ши дош: химически бактериологически герз хьаде оттадар. хвадар. Iоадар ца ногийташ йола хоиаеце проекти (социалистически мехкаша оттаьь я из) дукха хIамаш хIалакдергдолча герза средстваш фордий а океаний а буха оттаелга ца могийташ долча. Договора дукка ха йоаццаш Женеве герз дIадаккхара Комитето чIоагIъяь проекти.

Сесси дувца оттадаьа колониализманен расизманен дуьхал лоаттабеча къовсамца дувзадеиа дешаш е. Цар лоархIам бежал боакх Советски Союза йийцинтих колониальни мехкаши халкъаши мукъадовлийтарах йола Деклараци гIайца 10 шу дузаш хиларца.

Цу тайппара, юбилейни сесси лаьрхIа я дунеи халкъашта юкъерча лоархIамерчеи актуальни дешашка хьажа. Советски Союзи социалистически содружества кхыча мехкашеи сесси берриге виз тIабохийтаргба уж проблемаш халкъий машарен кхерамзлени дьаштаца ма яккхара къоастаяра.

КЪЬНАЧА БАГАЖАЦА

Вашингтоне дIахкайкхадаьа президент Р .Никсон 27 сентябре Европе а гIоргва, Итале, Испане, Англе, Югославе вахa а хургва. Цига вахь хилaро Никсона йиш къамелнаш хургъяр. Йоах заявле тIа, «машар чIоагIбарен переговорий заме дIайолалургъя» долча деша хьакъехьа европейски мехкий пачхьалкхен деятелашца вагавала. Бакъда довзол дехьарча кепайоалон хьалхарча комментарешна шековоих президента визит иштта хилара.

США президент а волаш Никсон европейски мехкашка вахе эгтара хьалха хиннача хана дехл цхьа шун ах шун дIадаьннад. Цу хана деиз Европе белгала хувцамаш хиннад . Масала, Европера хьал тоедара реальни перспективаш хьеелаьин дола СССР-ан ФРГ-анен юкъерча договора кулгаш яздаьд. ГIульара тIа-тIа шерагIа наькъ боакх цхьана кхерамзлени вIаши гIулакхаш лелодарен дешай хьакьехьарча Европа юкъарча совещане. Цу кердача гIулакхашта пачхьалкхен деятелашкара дIадех европейски проблемаш кердача тайппара хьоастаир. Бакъда, цу дерригие уйла йича, Никсон Европе вахе хургва хьаьнача багажаца.

Малхбузен кепайоазоно дечa тешалах, цу керттера де лерхIар да европейски континенте США политически тIемен позицеш чIоагIъелга, дунеи цу районе американски «тIема чIоагIалонаш» хилар белгалдоаккхилга. Лондонски «Таймса» яхачох, Никсона дIахьоккхаргда Средиземни форда тIа а Центральни Европе а Натоиски блока низ хьаллаша дагайолаш США хилар.

«Вашингтон пост» яхача газета хетачох, американски президента де лерхIата керттерачарех цаI хургда Гаргарча Малхбоале тIом бола дIатIаоттача Средиземни форда районе «тIема низ» дIахьокхар. Ший бахьан доаиаш дац, гуш мадарро, Никсона НАТО Къулбахьен Европерча штабквартире хила, Средиземни фордачу ухача мехкашкарча американски посольства вIашагIкхета, алхагIча американски флота тIема учеиеш еча тIахила лерхIар. «Вашингтон пост» белгалдоаккхаш махиллара, цу демонстраце де лерхIар да «Гаргарча Малхбоале низий баланс Израила болча найдана хьаллаша чIоагIо яь США хиларах из дIатешаар».

МАЛХБУЗЕН САХАРА КХЕЛ

Ер кIира дIедолалули мавританcки городе Нуадибу вIашагIкхийта хилар африкански континенте тIеххьара испански владени йолча Малхбузен Сахараца довзув долча африкански хьаь пачхьалкхен кулгалхой. Цуиаа юкъе дакъа лоацаш хилар Мавритане президент Ульд Дадда, Алжира Революционни совета председатель Хуари Бумедьен, Морокко король Хьасан II.

ВIашагIкхетара моттиг Малхбузен Сахараца довзув долча харжар ше а вIашагIкхетара гIулакх довзийташ да. Мадарра аьлча, вIашагIкхийттача дийна дош дар цу африкански территоре тIара колонизаци дIаяккхара гIулакхехи наькъеха. ВIашагIкхийттача декъа лоацаш хиннараша хьалда хьадийхар Малхбузен Сахара дьаккъ мукъадалийтари ше къаста цуна бокъо хлара. Из чакхдаккхара дола гIулакхаш дийна а дийна, чIоагIдир. хIаьта уж чакхдахара тIахьожам лоаттабергболаш лаьрхха йола кхаь мехка комитет хиллар.

ДIадахача шера декабрь бетта ООН Ассамблее тIайийцар ООН-о тIахьожам а лоттабеш Малхбузен Сахара ше къаста йола ... къо кхоачашъе йиш хургйолаш Испани тIахьехам цу мехка референдум ярах йола лаьрхIа резолюци. Бакъда Мадрида кулгалхоша дIамцаллар из тIахьехам, африкански лаьттан из хусок бера ца яийта а гIерт.

Малхбузен Сахара ах чьссале я, 266 квадратни метр лаьтта а долаш. Кхыча мехкашка диллача укхаза бака дукха боаца нах цхьаннахьа сайца моттиг йоацаш дIа — хьа лелаши хьайбаш кхоабаши бах. Яьсаленашка нийсту оалисаш санна, нагахьа мара нийслац цига йоккха йоаца городаши юргаши. Цхьабакъда ший бахьан доаиаш дац из колони бера яийта безам боацаш Испанена доал дераш хилар. Укх тIеххьарча шерашка цига гучадаьннад дикка дукха аьшка руда, цIеста, калийни гуаш. Мехкдаьтта да а йовх. Малхбузен Сахара керттера рузкъа фосфаташ йоахка моттиг я, хIанз дунеи эгтара дуккагIа укхаза йолаш лерхI уж.

Цудухьа чIоагIа тIехьадоах Мадрида доал дераша референдуи еlга. Испанеца «интеграци» яра план Малхбузен Сахара кочйолла а гIерташ. Цхьабакъда сахарцаша дIадех беззa шоай лоIаме а парсIата а хилар. Дукха ха йоаццаш мехк керттерча городе Эль - Аюне хилар дуккха заьраш болча наха дакъа лоацаш йола демонстраци. Испанена духьал баьнача наха цIий Iодохийташ тIалаар дир колонизатораш. Бакъда патриотий оаз социе-м ниганзар царна. Кхаь пачхьалкхен кулгалхой Нуадибу вIашагIкхетара итогаша хьадда цIаьххa а бакъдир Африка шоай лоIамерча мехкаша а дунеи ерригача прогрессивни общественноста а Малхбузен Сахара халкъо доагIаш дIадехар чIоагIъI хьалдоацаш хилар.

И. ЛАПИЦКИЙ,
И. АБЛАМОВ,
Г. СКОБАЛЕВ,
(ТАСС).

Беттаа совгIа ха я мохх агарах доккха эс хиначa Перу мехка новкъостала яхача советски полевой госпиталан хирургически медицински отрядо болх бу. Советски специалисташ тIахьарча операцеш ю, профилактически хьекам кхахоха, мажий латт Кальехон-де-Уайлас яхача кхуъе гаьнарча нах бахача пункташкарча Iалама шоа дIасаран тIа ... Цу хьэла советски лоршкара медицински новкъосталла кхачадир 20 эзар сингIача сагага.

Госпитальна я къонача добровольцаша а айхха бувзам латтабеш лшнара хьалхабар я советски летчикий группа. «МИ-8» хьача вертолеташа тIаккха хаза йола доьнй районошкара ба нах госпитале хьакхьаа, медикаменташ дIакхьа бах.

СУРТА ТIА: Советски полевой госпиталa кхалхаша.

Е. Ельцова сурт.

ТАСС фотохроника.

КАМБОДЖЕРА ХЬАЛ

НЬЮ - ЙОРК, (ТАСС). Камбоджа патриотически низкий бIухоша, Шlаьхха а хIана техар сайгонски марионеточни вепарахтен пномпенски lаьхьаза йодраделлештен. Пномпена 60 километр кьилбаседехьа патриоташа геттара чехка тIом бар бахьан долаш гобахь чулыхьаш, мостагIичун йоккха группировка. ства беча хIамах гобаь чульхьар 4000 совгIа сал ва. Патриоташа дIалыцар №6 йола шоссе, гобаь чульхьаршна арали тIема кхоачами тIада йиш йоаш. Из группировка гIийгте яр патриоташа беча тIом тIа йоча кхьл тIа оттача йоккхача провинциальни центре Компонгтхоме дагтагча эскара.

Пномпенера ЮПИ яхача агент-

ХАОТТАМ

Тахан хувцалуш морхаш а йолаш, догIа а ца делхаш, малхбоалехьера гIийла мукъ а хьекхаш ха хургья. Республике гIолла 20—25 градуси Грозне — 22—24 градуси температура хургья.

Кхоанен лоаммен хувцалуш морхаш а йолаш, цхьацанахьа лохк а доаллаш, лаьгIо мух а хьекхаш ха хила мег. Бийсаииа 8—13 градуси дийнахьа 17—22 градуси температура хургья.

Метеостанци.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

ЛадувгIа, хьажа

РАДИО
22 сентябре

6.30 — Юрта Iуйре (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачий программа. 8.22 — Де Фалья. «Испане сомий бешкашкара бийсаш» яха симфонически сюита. 8.45 — «Юртабоахам деIабоалабар керттера гIулакхаш» яха беседа экономически Iилмай кандидата новкъост Варламова выступлени. 9.00 — Москва. 16.00 — «Эгтар керттера дар» яха Чахкиев СаIида романацара дакъа литературни передача (гIалгIай меттала). 16.20 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 16.35 — Съездагара съездага. Парте 23-ча съезда делегата дувц (гIалгIай меттала). 16.50 — Нохчий иллеши, ашараши (нохчий меттала). 17.25 — Юртбоахама зианей школа (нохчий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.45 — «Вай индустриальни мохк» (эрсий меттала). 18.00 — Керла хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ:
22 сентябре

18.05 — Бераште фильм. 18.25 — Телевизиони кердахадараш (нохчий, эрсий меттала). 18.55 — КПСС 24-ча съезда накъе доллаш. Урус-Мартановски районарe кхьe баьннача боахамашка (нохчий меттала). 19.15 — Киножурнал. 19.25 — Спортивни мастерство йисте йоалаш. Интервью (нохчий меттала). 19.55 — Шоввь. берш. 20.05 — Дунеи халкъашта юкъера обозрени. 20.30 — «Со халхавуртиа» яха художественни фильм. 22.00 — Документальни фильмий кинозал.

РАДИО
23 сентябрь

6.30 — Юрта Iуйре (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачий программа. 8.22 — Эдисултанов иллеш (нохчий меттала). 8.45 — «Колхозан строй низа хьаст» яха беседа (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Мехкашкеи, континенташкеи гIолла яха беседа (гIалгIай меттала). 16.15 — «Болхлой вахар» яха радиогазета (нохчий меттала). 16.45 — Дуккхаеза республике яха концерт — илли. 17.00 — «Къонаш» (нохчий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.45 — Ашараш. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ:
23 сентябрь

18.05 — Бераште фильм. 18.40 — Телевизиони кердадаьраш. 18.55 — Хоамаш. 19.00 — Республика пропагандистий 1-ча съездага. Пропагандист Умархаджиев. 19.10 — Вай униацIено, вой бе из яха фильм. 19.20 — Юрта библиотека балха декол. 19.40 — Шоввь, бераш. 19.50 — «Аккача берда тIа» яха художественни фильм. 1-гIа сери. 21.15 — «Поэзи-70». ДIагоят къонабараш. Хьалхара книжка. (ИТ). 21.45 — СССР халкъа артист Плисецкая халхиюл.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-66; редактора зам. — 3-39-11; бехктохкама секретара — 3-34-38; партийни вахаре культурай промышленностен отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; кисьмой отделеи бухгалтерен — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/34.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-66; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни культуры промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2.60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/34.

С-Ф05204 Заказ № 9640.